

**MATERIALS
OF THE XVII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**CONDUCT OF MODERN SCIENCE -
2021**

November 30 - December 7, 2021

Volume 5

SHEFFIELD
SCIENCE AND EDUCATION LTD
2021

SCIENCE AND EDUCATION LTD

Registered in ENGLAND & WALES Registered Number: 08878342
OFFICE 1, VELOCITY TOWER, 10 ST. MARY'S GATE,
SHEFFIELD, S YORKSHIRE, ENGLAND, S1 4LR

Materials of the XVII International scientific and practical Conference
Conduct of modern science - 2021 , November 30 - December 7, 2021:
Sheffield. Science and education LTD -112 p.

Date signed for printing ,
For students, research workers.
Price 3 euro

ISSN 2312-2773

© Authors , 2021

© SCIENCE AND EDUCATION LTD, 2021

ECONOMIC SCIENCE

The economy of the enterprise

Heyko M., 4th year student

Scientific supervisor: Natorina A., Dr. of Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Trading Business and Logistics

Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine

PROMOTION OF GOODS AND SERVICES IN SOCIAL MEDIA

Nowadays, social media is a solid platform for the effective promotion of goods and services. Social media helps companies communicate with potential online buyers, as well as increase the target audience by meeting individual requests, needs and preferences.

Theoretical, methodological and practical aspects of promotion of goods and services in social media are covered in the works of Ukrainian and foreign scientists, among whom: Bavyko O. [1], Daiser P. [3], Gottel V. [3], Natorina A. [2], Wirtz B. [3]. The importance of the issue and its fragmentary study in the context of digital transformation determines the relevance and purpose of the study. The purpose is to explore the tools for promoting goods and services on social media, as well as to determine the differences between them for the effective promotion of goods and services.

According to [2-3], the promotion of goods and services in social media is a system of interrelated activities aimed to promote goods and services to as many buyers as possible. Social media helps different businesses to build a development strategy more effectively and to be in close contact with the target audience. The Figure shows the tools for promotion of goods and services in social media that are web analytics, targeted and contextual advertising.

Figure. Tools for promotion of goods and services in social media [1-3]

It's important to mention that web analytics allows business to monitor the whole path of an online buyers from the first viewing of advertising content to the purchase of promoted goods or services. It helps to analyze the received information and make right conclusions about the necessity of using certain methods of advertising, how effectively they work to attract the attention of a potential online buyer. In addition, it greatly simplifies the collection of information about the client. In future it will adjust the company's development strategy in a more profitable direction. This information is the key to the right targeting, which allows many social media for business to convey a certain advertising message to those of them who are the target buyers.

It should also be emphasized that targeting as a tool for promoting goods and services on social medias allows not just to convey certain advertising content to general groups, but to each online buyer in particular. Targeting tools makes work with the target audience on social media comfortable and effective. A search history, content interaction and the nature of the publication of each online buyer allows you to get crucial information about the target audience.

The right choice of social media to promote goods and services is also crucial, because almost all popular platforms are different in the nature of the content and the audience that views it. This means that, depending on the product and service, you need to choose social media for promotion. The most famous social networks nowadays are TikTok, Instagram, Facebook, LinkedIn, Twitter, Reddit. Comparing them by the nature of popular content, we can conclude that they all need a different approach for creating interactive advertising posts.

If business wants the promotion of goods and services to be effective, it is necessary to analyze each social network particularly [1-2]. For the TikTok, short entertaining videos are usually popular. Instagram is a network where most of the content posts are photos about various topics. LinkedIn is a social network mainly for establishing business contacts, where each user aims to find a certain business interaction, which begins with the creation of a short resume. Facebook, Twitter and Reddit are social networks where main content posts are text messages with attached photos.

After the content analysis, you should determine exactly how you will promote your product. The easiest way is to promote through the official advertising service of a social network. Their algorithms let you set up correct targeting [3]. Another method that is statistically less effective, but still remains quite popular, is to order advertising from media personalities. It is effective to order advertising from bloggers with up to one hundred thousand subscribers who produce content on a particular topic.

In conclusion, social media are an effective tool for promotion of goods and services in the Internet, which gives businesses the ability to quickly attract the attention of the target audience and interact with it constantly. Moreover, the comprehensive approach to choosing a social media allows businesses to increase the level of loyalty of online buyers in a short period of time and to achieve the desired metrics.

References:

1. Bavyko O. Synchronization of development of the information and communications technology market in Ukraine with global trends. *Marketing and Management of Innovations*. 2018. No. 1. P. 272-283. DOI: 10.21272/mmi.2018.1-20
2. Natorina A. Online retailers' innovation activity: digital age. *Revista Espacios*. 2019. Vol. 40, No. 35. P. 25-32. URL: <https://www.revistaespacios.com/a19v40n35/19403525.html>
3. Wirtz B., Gittel V., Daiser P. Social networks: usage intensity and effects on personalized advertising, *Journal of Electronic Commerce Research*. 2017. No. 18, 2. P. 103-123.

Ваврик Д.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник: Наторіна А.О., д.е.н., доц., професор кафедри
торговельного підприємництва та логістики
Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БІЗНЕСУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Соціальні мережі за останні декілька кроків стали повноцінною платформою для просування бізнесу, що мають величезний функціонал для ефективного та точного донесення до цільової аудиторії інформації про компанію, продажі товарів чи послуг тощо. Тому просування бізнесу у соціальних наразі є актуальним та значущим.

Особливості ведення бізнесу у соціальних мережах, а також імперативи його просування розкрито у працях українських та зарубіжних науковців, у тому числі, Бавико О.Є. [2], Єрмак С.О. [2], Кифяк О.В. [3], Наторіної А.О. [1], Урди В.Д. [2], Павлішина Н.М. [3]. Фрагментарність вивчення питання стратегій просування бізнесу у соціальних мережах обумовлює мету роботи. Мета роботи – здійснити компаративний аналіз соціальних мереж для просування бізнесу та детермінувати переваги, недоліки традиційних стратегій.

За даними [1-4] станом на 01.01.2020 загальна кількість зареєстрованих користувачів у різних соціальних мережах становить близько 3,5 млрд. осіб по всьому світу, що більше половини від загальної кількості населення планети. І це чило постійно збільшується. При цьому користувач, в середньому, щодня проводить у соціальних мережах більше 6 годин (рис.).

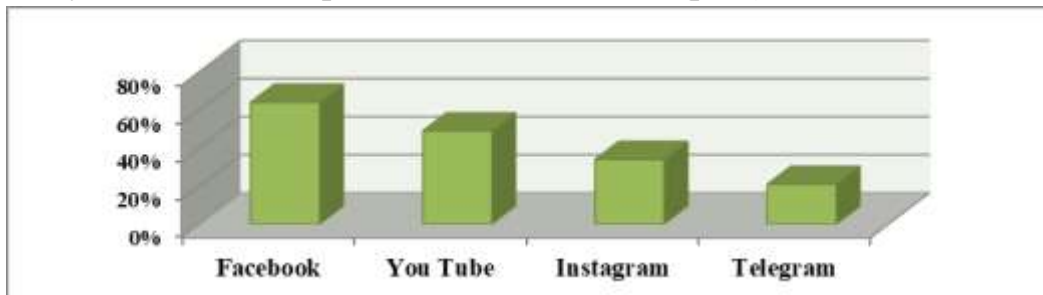

Рисунок. Середній час, який користувач проводить у соціальних мережах протягом дня станом на 01.01.2020, % [1-4]

Згідно [1, 3-4], в Україні на сьогоднішній день Facebook, You Tube та Instagram є найпопулярнішими, тому бізнесу доцільно реалізовувати маркетингові активності та взаємодіяти з онлайн-покупцями через ці мережі. Компаративний аналіз соціальних мереж для просування бізнесу станом на 01.01.2020 наведено у табл.

Таблиця. Компаративний аналіз соціальних мереж для просування бізнесу станом на 01.01.2020 [1, 3-4]

Назва	Кількість користувачів у світі/Україні	Обмін зображень, відео, фото	Додавання підписів та реакцій	Обмін повідомленнями	Наявність вбудованих рекламних інструментів	Можливість створення автоматизованих месенджерів
Facebook	1,6 млрд./14 млн.	+	+	+	+	+
You Tube	1,2 млрд./12,3 млн.	+	+	+	+	+
Instagram	1 млрд./11,5 млн.	+	+	+	+	+
Telegram	220 тис./12 210 тис.	+	-	+	-	+

Традиційно виділяють дві основні стратегії просування бізнесу [4]:

– стратегія «push», що передбачає «силові» способи торгівлі, нав'язування споживачу товарів за рахунок цілеспрямованого рекламного впливу і заходів щодо стимулювання збуту на посередницькі ланки;

– стратегія «pull», що передбачає зміщення акценту на активну рекламну та промо кампанію, спрямовану через засоби масової інформації на кінцевого споживача; особливість стратегії – товар створюється відповідно до потреб і цінностей покупців і користується попитом без масової реклами.

З огляду на те, що для бізнесу важливо бути присутнім у соціальних мережах, збільшувати коло клієнтів, підвищувати їх лояльність, бути експертом в галузі, доцільно приймати виважені рішення щодо вибору типу реклами у контексті реалізації «push» або «pull» стратегії. За результатами дослідження ідентифіковано п'ять способів просування бізнесу на базі соціальних мереж з фокусуванням на типі реклами [3]:

1. Реклама, яка транслює інформацію від рекламодавця, перенаправляє на сторінки у соціальній мережі або на зовнішні ресурси.

2. Рекламні новини. Це контент (новини, огляд, статті), який просувається через стрічки новин на платній основі. Цей спосіб відрізняється тим, що дає можливість проінформувати потенційних покупців про новий товар / послугу.

3. Рекламні публікації. Дозволяє не лише інформувати користувачів, підвищувати пізнаваність товару / послуги, а й формувати позитивне ставлення.

4. Рекламні додатки. Наприклад, у Facebook можна створити додаток та проводити рекламну компанію за його допомогою.

5. Реклама заходів. Наприклад, реклама у групах здатна збільшити охоплення цільової аудиторії та підвищити їх активність.

Отже, можна констатувати, що соціальні мережі є ключовим інструментом для просування бізнесу в Інтернет, ефективність використання якого прямопропорційно залежить від обраної стратегії. Коректно обрана стратегія у соціальних мережах з фокусуванням на типі реклами здатна мультиплікувати

обсяги продажів за рахунок задоволення запитів, потреб й уподобань онлайн-покупців.

Література:

1. Natorina A. Online retailers' innovation activity: digital age. Revista Espacios. 2019. Vol. 40, No. 35. P. 25-32. URL: <https://www.revistaespacios.com/a19v40n35/19403525.html>
2. Yermak S., Bavyko O., Boiko O., Vasiutkina N. (2019). Problems of ensuring milk quality in Ukraine in terms of European standards implementation. Journal of Hygienic Engineering and Design, Vol. 27, pp. 15-21.
3. Кифяк О.В., Урда В.Д. Маркетинг у соціальних медіа (SMM) як інструмент просування товарів та послуг. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2017. № 14. С. 123-130.
4. Павлішина Н.М., Наливайко Т.В. Формування стратегії просування у соціальних мережах. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6 (23). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/23_2019/53.pdf

Foreign economic activity

Залесский Борис Леонидович

Белорусский государственный университет

И СВОБОДНАЯ ТОРГОВЛЯ УСЛУГАМИ, И ИННОВАЦИОННОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

С наступлением 2022 года завершится председательство Республики Беларусь в Содружестве Независимых Государств (СНГ), которое базируется на принципах преемственности и направлено на реализацию долгосрочных элементов стратегии развития этого интеграционного объединения на постсоветском пространстве в различных областях. Принимаемые в 2021 году под эгидой белорусского председательства меры в совокупности с усилиями государств на национальном уровне позволили обеспечить за январь-август рост важнейших макроэкономических показателей в СНГ. «Так, прирост производства продукции промышленности составил 4,3%, перевозок грузов (без трубопроводного транспорта) – 5,2%, оборота розничной торговли – 8,5%» [1]. Достижению такой позитивной динамики во многом способствовала действующая в СНГ зона свободной торговли товарами, которая обеспечивает благоприятные условия для развития экономики стран, входящих в Содружество.

В 2021 году, благодаря председательству Беларуси в СНГ, совместно с другими государствами продолжалась активная работа над проектом соглашения о свободной торговле услугами, которое призвано предоставить дополнительные возможности для устойчивого экономического развития на постсоветском пространстве. Важная деталь здесь заключается в том, что «работа над подготовкой этого соглашения длится уже 9 лет, начиная с 2012 года» [2]. Результатом же этой работы должно стать подписание данного документа в мае 2022 года. Особая его актуальность заключается в том, что на

торговлю услугами сегодня приходится около половины валового продукта стран СНГ. Снятие барьеров в этом вопросе позволит еще более нарастить экономическое взаимодействие на постсоветском пространстве, где уже наблюдаются устойчивые процессы восстановления интеграционных связей. «Так, за первое полугодие текущего [2021] года взаимная торговля выросла почти на 27%, внешнеторговый оборот – более чем на четверть, объем валового внутреннего продукта в целом по Содружеству увеличился практически на 4,5%, растут грузоперевозки, производство промышленной продукции» [3].

Еще один очень важный документ, работа над которым велась в год председательства Беларуси в данной международной организации, – Комплексный план мероприятий на 2021-2025 годы по реализации Межгосударственной программы инновационного сотрудничества государств СНГ на период до 2030 года, который был утвержден Советом глав правительств Содружества в ноябре 2021 года. Здесь уместно вспомнить, что на октябрьском (2021) заседании Совета глав государств СНГ было принято Заявление в связи с 30-летием Содружества, в котором, рассматривая торгово-экономическое взаимодействие как ключевой фактор дальнейшего углубления экономической интеграции и устойчивого развития стран-участниц СНГ, лидеры указанных государств заявили о необходимости «направить усилия на стабильный экономический рост за счет развития зеленой экономики, цифровизации, промышленной кооперации, широкого применения инноваций...» [4].

Напомним, что сама Межгосударственная программа инновационного сотрудничества до 2030 года была подписана 6 ноября 2020 года. Ее особенностью является то, что в ней учтены требования современной теории прогнозирования, стратегического планирования и национального программирования по выработке и реализации долгосрочных стратегических решений в рамках межгосударственного сотрудничества по регулированию и развитию рыночной экономики. Еще одна особенность программы заключается в наличии инициатив, которые направлены на обеспечение функционирования

последовательной, всеобъемлющей и прозрачной системы эффективного и согласованного международного инновационного, научно-технического и промышленного сотрудничества, а также на облегчение доступа к возможностям программы широкого круга исследователей, инженеров и ученых, бизнес-структур, других заинтересованных сторон. Успешная реализация положений данной программы «позволила бы достичь ожидаемого эффекта сразу по 14-ти направлениям, в числе которых: увеличение числа прорывных технологий, открытий и перспективных разработок через обеспечение продвижения результатов исследований на рынок; формирование на пространстве СНГ потенциалов для наращивания числа компаний – мировых технологических лидеров; расширение научно-технического и инновационного сотрудничества как основы для создания совместной конкурентоспособной продукции, в том числе на рынки третьих стран» [5, с. 11].

Что касается утвержденного Комплексного плана мероприятий на 2021-2025 годы, где содержатся конкретные мероприятия, инициативы и проекты с указанием ответственных исполнителей и сроков выполнения, то они структурированы по пяти основным направлениям, касающимся нормативно-правового, организационного, информационного, финансового и кадрового обеспечения реализации программы. Ожидается, что успешное выполнение этого плана позволит укрепить позиции СНГ в новой архитектуре мировой хозяйственной системы, а также создаст условия для достижения таких результатов, как «развитие межгосударственного инновационного сотрудничества, создание научно-технического и технологического заделов для организации масштабного производства наукоемких конкурентоспособных товаров и услуг в рамках общего инновационного пространства Содружества» [6]. Дополняя эти положения, в рамках данного интеграционного объединения предполагается также разработать программу развития промышленных комплексов до 2025 года, что станет еще одним шагом по развитию СНГ.

Литература

1. Роман Головченко: Беларусь всегда выступала за развитие СНГ и нацелена на развитие региональной интеграции [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <http://www.government.by/ru/content/10051>
2. Лебедев: соглашение о свободной торговле услугами в СНГ может быть подписано в мае 2022 года [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/politics/view/lebedev-soglashenie-o-svobodnoj-torgovle-uslugami-v-sng-mozhet-byt-podpisano-v-mae-2022-goda-469260-2021>
3. Мишустин: соглашение о свободной торговле услугами простимулирует экономическое взаимодействие в СНГ [Электронный ресурс]. 2021. – URL: <https://www.belta.by/economics/view/mishustin-soglashenie-o-svobodnoj-torgovle-uslugami-prostimuliruet-ekonomicheskoe-vzaimodejstvie-v-sng-469224-2021/>
4. Главы государств СНГ приняли Заявление в связи с 30-летием Содружества [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/politics/view/glavy-gosudarstv-sng-prinjali-zajavlenie-v-svjazi-s-30-letiem-sodruzhestva-464684-2021/>
5. Залесский, Б.Л. Ключ к успеху – инновационное сотрудничество / Б.Л. Залесский // Materialy XVII Mezinarodni vedecko-prakticka conference “Moderni vymozenosti vedy – 2021”. Volume 3: Praha. Publishing House “Education and Science”. – С. 9–11.
6. В СНГ утвержден план мероприятий на пятилетку по инновационному сотрудничеству [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/society/view/v-sng-utverzhdjen-plan-meroprijatij-na-pjatiletku-po-innovatsionnomu-sotrudnichestvu-469337-2021/>

Залесский Борис Леонидович

Белорусский государственный университет

ВСТРЕЧА ГОРОДОВ-ПОБРАТИМОВ КАК ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ СОТРУДНИЧЕСТВА

В октябре 2021 года в белорусском городе Жодино прошла 10-я встреча городов-побратимов Беларуси и России, участие в которой приняли представители 52 городов двух стран – Москвы, Калуги, Грозного, Новороссийска, Заславля, Могилева, Вилейки, Коломны, Смоленска и многих других. Напомним, что предыдущие девять встреч проходили с 1998 года в Гомеле, Мытищах, Витебске, Брянске, Новополоцке, Смоленске, Минске, Подольске, Могилеве. И практически все из них «стали красноречивой иллюстрацией к выводу о том, что белорусско-российское побратимство городов создает уникальную среду для продуктивного торгово-экономического взаимодействия, а также для духовной составляющей братства двух народов и развития народной дипломатии» [1, с. 42]. В частности, 9-я встреча, проходившая в марте 2017 года в Могилеве, собрала представителей 24 белорусских и 35 российских городов, в том числе из Москвы, Вологды, Тулы, Смоленска, Волгограда, Пензы, Пскова, Вязьмы.

Тема встречи в Жодино звучала так: “Побратимство как важный потенциал укрепления Союзного государства Беларуси и России и единства народов”. В качестве конкретных направлений обсуждения на ней Белорусской общественной организацией “Породненные города” (БООПГ) были предложены такие, как экономика и бизнес, поощрение взаимных инвестиций, расширение производственной кооперации, «взаимодействие в социальной сфере, развитии инфраструктуры, а также культурное, образовательное сотрудничество и побратимство как платформа для совершенствования работы с молодежью» [2]. Заметим, что на конец 2020 года в состав БООПГ входило 36 городов, которые

установили побратимские и партнерские связи более с 450 городами в 38 странах, явным лидером среди которых является Россия.

В Беларуси исходят из того, что такие двусторонние встречи городов-побратимов имеют большое значение для развития движения побратимства в целом, так как представляют новые возможности для расширения сотрудничества при реализации инвестиционных, торгово-экономических связей, культурно-образовательных программ. Ведь «города-побратимы – важный и эффективный сектор международного сотрудничества, особенностью которого является открытость, взаимодоверие, толерантность и добросердечность» [3]. В Союзном государстве эти отношения имеют еще более ярко выраженный характер и должны использоваться в рамках союзной интеграции как эффективный инструмент местных властей для развития конструктивного диалога и реализации разнообразных проектов сотрудничества. Основной же целью взаимодействия городов в этой связи является «всестороннее развитие городской среды обитания, инфраструктуры, социальной сферы, культуры, образования спорта, возможностей досуга и отдыха в интересах повышения благосостояния населения, укрепления толерантности, углубления делового взаимодействия» [4, с. 4-5].

Одним из конкретных результатов данной встречи побратимов в Жодино стало подписание в ее рамках договора о сотрудничестве между городами Гродно и Ухтой, расположенной в Республике Коми. Первое соглашение об установлении и развитии торгово-экономических, научно-технических и культурных связей между ними было принято в сентябре 2017 года во время проведения Международного инвестиционного форума “Гродненщина на перекрестке границ”. Новый документ предполагает, в первую очередь, торгово-промышленное взаимодействие. Дело в том, что у Гродно в России на сегодняшний день – немало побратимов и партнеров. В их числе – Дзержинск (2005), Химки (2005), управа Щукино Москвы (2005), Вологда (2007), Чебоксары (2009), Туапсинский район Краснодарского края (2012), Тамбов (2015). Как

видим, немногие из них располагаются в северной части соседней страны. Благодаря новому договору предполагается активизация поставок из Гродно не только мясной и молочной продукции, но и других изделий. «Среди предприятий, продукция которых в скором времени может появиться в большом объеме в российском городе [Ухте], ОАО “Молочный Мир”, ОАО “Гродненский мясокомбинат”, СООО “Квинфуд”, СООО “Конте Спа”» [5].

Активизация партнерских связей Гродно и Ухты является интересной формой углубления взаимодействия Гродненской области и Республики Коми на муниципальном уровне. Дело в том, что еще в апреле 2021 года в Гродненском облисполкоме отмечалось, что в данном российском регионе заинтересованы сотрудничать в сфере переработки древесины, производства мебели. «Для этого планируется наладить связи с деловыми кругами Гродненщины. Российская сторона готова перенять опыт гродненцев в этой сфере. Возможно и создание совместного предприятия по производству мебели» [6]. А в сентябре 2021 года белорусский и российский регионы провели уже второе заседание рабочей группы по сотрудничеству, на котором обсудили конкретные направления работы. В аграрном бизнесе партнеры из Коми собираются перенимать опыт Гродненщины от проектирования и строительства сельскохозяйственных объектов до внедрения технологий переработки сырья, а также предполагают взаимодействие в строительной области. «Большой потенциал заложен в сотрудничестве в сфере образования, культуры, туризма и спорта» [7]. Разумеется, свой немалый вклад в развитие всех этих деловых связей республики и области планируют внести Гродно и Ухта, что будет в полной мере отвечать содержанию подписанного в рамках 10-й встречи городов-побратимов в Жодино соглашения.

Литература

1. Залесский, Б.Л. Города-побратимы Беларуси и России: в атмосфере доверия – к взаимовыгодным проектам / Б.Л. Залесский // *Materialy XII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji “Perspektywiczne opracowania sa*

nauka i technikami – 2016” Volume 3. Ekonomiczne nauki. Zarzadzanie. Politologia. Historia. Filozofia : Przemysl. Nauka i studia. – С. 41–44.

2. Гришкевич, А. Беларусь и Россия на встрече городов-побратимов в Жодино обсудят расширение взаимодействия / А. Гришкевич // [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/politics/view/belarus-i-rossija-na-vstreche-gorodov-pobratimov-v-zhodino-obsudjat-rasshirenie-vzaimodejstviya-462834-2021/>

3. Батура, Б. Побратимское движение – маленькие звенья большой дружбы / Б. Батура // [Электронный ресурс]. – 2020. – URL: <https://www.belta.by/interview/view/pobratimskoe-dvizhenie-malenkie-zvenjja-bolshoj-druzhby-7603/>

4. Суриков, А. Дипломатия городов – эффективный путь региональной интеграции не только Союзного государства, но и Евразийского экономического союза / А. Суриков // Беларусь – Россия: дипломатия городов: информ.-интег. проект / сост., интервьюир.: Б. Залесский, М. Вальковский, А. Мостовой. – Минск: Бизнесофсет, 2013. – С. 3–6.

5. Гродно и российская Ухта подписали договор о сотрудничестве [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/society/view/grodno-i-rossijskaja-ughta-podpisali-dogovor-o-sotrudnichestve-463558-2021/>

6. В облисполкоме прошло заседание по сотрудничеству Беларуси и республик Коми и Тыва [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: https://grodno-region.by/ru/oblispolkom_news-ru/view/v-oblispolkome-proshlo-zasedanie-po-sotrudnichestvu-belarusi-i-respublik-komi-i-tyva-31118-2021/

7. Республика Коми намерена перенимать белорусский опыт в аграрной и строительной сферах [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/regions/view/respublika-komi-namerena-perenimat-belorusskoj-opyt-v-agrarnoj-i-stroitelnoj-sferah-267750-2017/>

Financial relations

Круш В.В.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», Україна*

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Однією із визначальних передумов ефективного ведення бізнес-діяльності корпоративних підприємств є впровадження та використання новітніх інформаційних систем і технологій. Сучасною тенденцією у розвитку інформаційних технологій є використання цифрових методів збору, обробки, зберігання та передачі інформації, оскільки саме використання сучасних інструментів збору та аналізу даних, оптимізація потоків інформації, систематизація процесів підприємницької діяльності корпоративного підприємства, поглиблений аналіз ринкового середовища та стратегічне планування та прогнозування є основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Доцільність використання інформаційних технологій має бути усвідомлена вищим керівництвом корпоративного підприємства. Задля впровадженні нової інформаційної технології потрібно провести порівняльний аналіз ефекту від її впровадження та витратами, пов'язаними із впровадженням такої інновації, а також менеджмент бізнесу має чітко розуміти доцільність, переваги та недоліки застосування інформаційних систем та технологій та перспективи їх розвитку, з урахуванням особливостей підприємницької діяльності конкретного корпоративного підприємства (розміри підприємства, сфера та специфіка діяльності, особливості бізнес-процесів та інше). Варто зазначити, що для фінансових менеджерів корпоративного підприємства впровадження сучасних інформаційних систем і технологій спрямовано на

створення сприятливих умов для реалізації їх професійних завдань: діагностики фінансового стану корпоративного підприємства, оптимізації джерел формування та вартості залучення капіталу, раціонального розподілу фінансових ресурсів та ефективного використання наявних активів корпоративного підприємства. Прийняття ефективних рішень щодо ведення підприємницької діяльності сприятиме досягненню стратегічної мети ведення бізнесу – збільшення вартості компанії, та тактичних цілей, таких як максимізація позитивного фінансового результату від здійснення основної діяльності. Таким чином, інноваційні методи обробки та аналізу даних мають стати інформаційним підґрунтям для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Розроблення інформаційних систем і впровадження сучасних технологій для конкретного корпоративного підприємства – це проект розробки дорожньої карти цифрової трансформації бізнесу, який потребує значного фінансового забезпечення, високої підготовки фахівців і наукомісткої техніки, знань із багатьох областей, а саме: проектного управління, управління цифровим розвитком та ін. Перед тим, як приймати рішення про застосування будь-якої інформаційної технології в бізнесі, необхідно проаналізувати діючі бізнес-процеси організації, зрозуміти проблеми, з якими зустрічаються відповідні менеджери корпоративного бізнесу, і тільки тоді перейти до цифрової трансформації, оскільки процес цифрової трансформації бізнесу є досить складним і вимагає знань із багатьох областей, таких як інформатика, інженерія, інформаційні системи, менеджмент, управління бізнес-процесами та інші.

Нововведення у корпоративному менеджменті, зміна функцій системи управління є визначальною умовою переходу до модернізації інформаційних систем. Прогрес в області цифрової обробки даних, мережевих технологій, розробка стандартів і інтерфейсів інтеграції даних і додатків забезпечують реалізацію та економічну ефективність інформаційних технологій управління. Під корпоративною інформаційною системою (KIC), або ERP-системою, у відповідності зі словником APICS (American Production and

Inventory Control Society) розуміють систему, що реалізує інформаційні технології в цілях ідентифікації і планування всіх ресурсів підприємства, необхідних для здійснення продажів, виробництва, закупівель і обліку в процесі виконання клієнтських замовлень.[1] У більш загальному контексті корпоративна інформаційна система - це методологія ефективного планування і управління ресурсами підприємства. Корпоративній інформаційній системі притаманні наступні характерні ознаки: відкрита архітектура побудови ІС; розподілена система обробки даних; розвинена комунікаційна підмережа (інтрамережа); багатоплатформність реалізації програм і баз даних; нові інформаційні технології корпоративного типу.

Створення корпоративної інформаційної системи обумовлено потребою удосконалення системи управління підприємством та вирішення наявних проблем у системі управління корпоративним бізнесом. Основними шляхами вирішення проблем управління корпоративним бізнесом повинні бути: зміна традиційної застарілої інформаційної системи на підприємстві; переконання керівництва в необхідності інвестування в сучасні ІТ-системи управління стратегічним потенціалом підприємства шляхом економічного обґрунтування їх доцільності; чітка визначеність стратегічних цілей та завдань ІТ-системи підприємства; розроблення ефективною системи управління бізнес-процесами.[2]

Таким чином, у сучасних умовах ведення бізнеса використання сучасних інформаційних систем та технологій суттєво впливає на ефективність підприємницької діяльності та конкурентоспроможність на ринку корпоративного підприємства.

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kunegin.narod/index.html
2. Кондрашова, С.С. Інформаційні технології в управлінні: Навчальний посібник / С. С. Кондрашова. –К.: МАУП, 2017. –560 с.
3. Роберт І. Сучасні інформаційні технології освіти / І. Роберт.–К.: Школа-Прес, 2016. –454 с.

К.е.н. Гаврилко Т.О., Кавуньов О.О.
Національний авіаційний університет, Україна

КРИПТОВАЛЮТИ: СТАТУС У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Криптовалюта представляє собою віртуальну валюту, яка немає матеріального вираження і існування якої не пов'язано із залежністю від центрального банку. При створенні криптовалюти застосовується сучасна технологія «блокчейн» та асиметричне шифрування, що забезпечує стійкість до несанкціонованих змін даних та незворотність здійснюваних транзакцій.

На відміну від фіатної валюти, яка є законним платіжним засобом, у випадку, якщо криптовалюта не має законодавчого підтвердження її офіційного признання, ринок криптовалют діє поза юрисдикцією центрального банку і ним не регулюється.

Різними країнами світу по-різному визначається статус криптовалют. Перша країна, яка офіційно визнала біткоїн як рівноцінний засіб платежу наряду з долларом США, – це Сальвадор (законодавчою асамблеєю Сальвадору був схвалений відповідний закон). В Законі вказується на низький рівень доступу сальвадорців до класичних фінансових послуг (70% жителів) і визнається роль криптовалют як інструмента підвищення рівня фінансової інклюзії. Відкривається можливість встановлення цін в біткоїнах, сплати в них податків та відсутність податку на приріст капіталу у випадку здійснення обмінних операцій [1].

В таких країнах, як Японія, Швеція, Німеччина, Франція криптовалюта використовується як легальний платіжний засіб, хоча існують відмінності в оподаткуванні – японськими компаніями сплачуються податки від продажу криптовалюти, а при оплаті покупок з використанням криптовалют в Німеччині податки не стягуються.

У Великобританії криптовалюти не відносяться до визнаного засобу платежу, і хоча нема заборони на функціонування криптовалютних бірж та обмінників, для них є обов'язковою державна реєстрація, а з операцій з криптовалютами стягуються податки.

Швейцарією криптовалюти розцінюються як активи, на які розповсюджується сплата майнового податку; до власників криптовалют пред'являються вимоги – надання щорічних декларацій. В Польщі операції з криптовалютами (їх купівля та продаж) та процес майнінгу криптовалют віднесені до видів комерційної діяльності; обов'язкова державна реєстрація стосується постачальників віртуальних активів.

В Естонії склалося відношення до криптовалюти як до альтернативного засобу платежу; ПДВ щодо криптовалюти не застосовується. Податкові зобов'язання стосуються лише клієнтів і залежать від їх приналежності до конкретної країни, в якій діють певні правові норми; в самій Естонії величина податку становить 7%. Російською федерацією криптовалюта визнається як засіб платежу, інвестицій та накопичень.

В Канаді відсутня заборона на використання криптовалюти, але статусу законного платіжного інструменту вона не набула. Канадським податковим агентством криптовалюта визначається в якості товару і заявлено, що у випадку оплати товарів чи послуг у криптовалютах ці операції повинні відноситись до бартерних.

США властивий трьохаспектний підхід до оцінки використання криптовалют: як аналогу грошових засобів, як власності та біржового товару. Регулюючі дії здійснюються відповідно до особливостей правових положень конкретного штату і, відповідно, існують різні норми оподаткування в межах 15-35%, а у певних випадках не передбачається його здійснення.

Такі країни як Хорватія, Киргизстан, Індонезія та Литва не розглядають криптовалюти в якості легального засобу платежу. Болівія та Бангладеш заборонили використання криптовалют в своїх країнах.

В Китаї Народним банком заявлено про визнання майнінгу криптовалют та всіх криптовалютних операцій, що відбуваються в країні, незаконними; в якості платіжного засобу можуть виступати лише активи, які випускаються фінансовими органами влади. Поясненням таких дій є, як про це проголошують представники банку, створення умов за рахунок використання криптовалют для поширення таких негативних явищ, як відмивання коштів та виникнення фінансових пірамід.

Треба відмітити, що Китай на протязі тривалого часу мав статус одного із світових центрів майнінгу криптовалют, що зумовлювалось достатньо невисокими цінами на електроенергію та комп'ютерну техніку. Як вважають фахівці, прийняте рішення стосується насамперед намірами позбавити конкуренції криптоюаня, число користувачів яким досягло в листопаді 2021 року 140 млн.чол., а кількість корпоративних рахунків склало 10 млн. [2].

Глобальна сервісна ІТ-компанія Triple-A оприлюднила дослідження, що стосуються кількості осіб, які є власниками криптовалют, по відношенню до чисельності всього населення. Перше місце в рейтингу зайняла Україна – 12,7% жителів України (5,6 млн.чол.) володіють криптовалютою. Також в п'ятірку лідерів по цьому показнику увійшли такі країни, як Росія (11,9% жителів), Венесуела (10,3 %), а також Сингапур (9%) та Кенія (8,5 %).

В Україні зроблені суттєві кроки по легалізації криптоактивів – Верховною Радою ухвалено у другому читанні законопроект №3637 «Про віртуальні активи». Документ націлений на урегулювання правового статусу віртуальних активів та визначення цивільно-правових відносин між суб'єктами ринку цих активів [3].

Для набуття Законом про віртуальні активи чинності потребується ще певний термін часу для створення необхідної підзаконної бази. Це стосується внесення відповідних змін, насамперед, в Цивільний кодекс України (введення окремої глави 15¹ «Віртуальні активи») та Податковий кодекс (порядок оподаткування операцій з віртуальними активами).

Про дискусійний характер деяких положень цього Закону свідчить той факт, що президентом України Закон повернений до Верховної Ради зі своїми пропозиціями. Насамперед, це стосується, як зазначено в Законі, формування нового органу центральної виконавчої влади, який наряду з іншими державними органами буде здійснювати регулюючий вплив на функціонування ринку віртуальних активів.

На думку президента, створення даного органу буде пов'язано з додатковими видатками з державного бюджету, і, відповідно, є доцільним процедурно закріпити питання регулювання обігу віртуальних активів за Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Дані пропозиції є логічними, виходячи із необхідності узгодження положень Закону із діючими європейськими стандартами, що стосуються правил регулювання криптовалют і стейблкоїнів. Європейським Союзом у 2020 році представлений проєкт регламенту в цій сфері, яким передбачається здійснення контролю за ринком віртуальних валют саме місцевим державним органом, до компетенції якого відноситься регулювання фінансових ринків, а також визначаються вимоги до суб'єктів, що діють на ринку віртуальних валют, і здійснена класифікація стосовно їх видів діяльності.

Є очевидним, що розвиток ринку віртуальних активів є однією із складових розвитку цифрової економіки в Україні та співпадає з вектором її руху до рівня однієї із високотехнологічних держав світу.

Література:

1. Куницький О. Сальвадор узаконив біткоїни як засіб платежу. Він став першою країною у світі, яка це зробила. URL: <https://forbes.ua/news/salvador-uzakoniv-bitkoini-yak-zasib-platezhu-vin-stav-pershoyu-krainoyu-u-sviti-yaka-tse-zrobila-09062021-1813> (дата звернення: 14.11.2021).

2. Цифровой юань (DCEP). URL: [https://www.tadviser.ru/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%82:%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D1%8E%D0%B0%D0%BD%D1%8C_\(DCEP\)](https://www.tadviser.ru/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%82:%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D1%8E%D0%B0%D0%BD%D1%8C_(DCEP)) (дата звернення: 15.11.2021).

3. Прийнято Закон "Про віртуальні активи". Інформаційне управління Апарату Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213503.html> (дата звернення: 15.11.2021).

Human resources management

Бившева Л.О., Кондратенко О.О., Квас О.Е., Світленко Г.В.

Донбаська державна машинобудівна академія

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ефективне управління персоналом висунулося в число практичних завдань та чинників економічного успіху. Воно покликане забезпечити сприятливе середовище, в якому реалізується трудовий потенціал, розвиваються особисті здібності, люди отримують задоволення від виконаної роботи і громадське визнання своїх досягнень. Деякі роботи, що зачіпають окремі функції управління персоналом, таких авторів як: Єгоршин О.П., Одегов Ю.Г., Зайцева Т.В., Базаров Т.Ю., Ветлужських О.М., дають підставу вважати, що в області підготовки та управління персоналом є ціла низка проблем. Деякі зарубіжні теорії та моделі не завжди повністю застосовні в українській дійсності, найчастіше потрібна їх серйозна адаптація. Тим не менш, в якості прикладу зарубіжної літератури, яка використовувалася при дослідженнях, можна виділити роботи таких авторів як: Мескон М.Х., Хедуорі Ф., Друкер П., Армстронг М., Берн Е., Стаут Л.У., Кіркпатрік Д.Л., Флемхольц Е. та ін. Великий вклад в управління персоналом вніс Кібанов А.Я. В своїх роботах він розглядав актуальні проблеми управління персоналом на підприємствах і в організаціях. Також системи роботи з персоналом у взаємозв'язку кадрової політики, підбору, оцінки, розстановки, адаптації і навчання персоналу. Викладено нові підходи до організації роботи з персоналом на основі розробки філософії організації та структури персоналу, регламентації та наукової організації праці, основи теорії лідерства і формування колективу. Висвітлено важливі питання мотивації і потреб, систем оплати праці, методів управління персоналом і оцінки

ефективності роботи персоналу в умовах ринкової економіки і демократизації суспільства.

Таким чином, тему уявлення про управління персоналом, як про складну систему, з безліччю її елементів, що впливають один на одного в сучасних моделях управління, незалежно від їх спрямування, не можна назвати детально відпрацьованою, оскільки в існуючих публікаціях відсутній цілісний підхід до вивчення взаємозалежності окремих функцій управління персоналом.

Персонал – основна одиниця організаційно-економічного механізму підприємства; працівники підприємства зі складним комплексом економічних, соціальних, психологічних якостей, а також професійно-кваліфікаційними, статевими, віковими та іншими характеристиками. Кадрове забезпечення підприємства – здатність підприємства до реалізації потреб у людських ресурсах шляхом проведення низки заходів з метою досягнення в певних умовах намічених результатів. Управління персоналом підприємства – цілеспрямована діяльність керівництва підприємства, керівників й спеціалістів підрозділів системи управління персоналом на інтереси, поведінку й діяльність працівників з метою максимального використання їх потенціалу при виконанні трудових функцій. Система управління персоналом є реалізатором функцій управління персоналом та являє собою сукупність ув'язаних, погоджених методів й засобів управління персоналом підприємства, які покликані упорядкувати, організувати й направити діяльність персоналу на досягнення мети. Система управління персоналом передбачає формування цілей, функцій, організаційної структури управління персоналом, вертикальних й горизонтальних функціональних взаємозв'язків керівників й спеціалістів у процесі обґрунтування, розробки, прийняття й реалізації управлінських рішень. Головною метою системи управління персоналом є кадрове забезпечення підприємства, ефективне використання кадрів, а також їх професійний й соціальний розвиток. Розробка й впровадження системи управління персоналом на підприємстві припускає існування сформульованої місії підприємства, на підставі якої зафіксовані його

цілі й цінності. Також необхідний єдиний корпоративний стандарт робочої поведінки персоналу (кодекс корпоративної поведінки), завдяки якому будуть досягатися поставлені цілі з одночасним прямуванням цінностям, або, іншими словами, необхідна філософія управління кадрами, яка інтегрована у філософію підприємства.

Основними напрямками діяльності підсистеми управління персоналом є: - стратегічне управління персоналом та кадровою політикою; управління плануванням персоналу; управління наймом, підбором та залученням персоналу; - управління трудовими відносинами; управління умовами праці; управління розвитком персоналу; управління мотивацією персоналу; - управління соціальним розвитком; управління розвитком організаційних структур управління; управління правовим, інформаційним забезпеченням системи управління персоналом. Кадрове забезпечення, інтегруючись у кадрову політику, охоплює низку її найважливіших складових – залучення, відбір та наймання персоналу; відбір та розміщення персоналу; професійну орієнтацію та адаптацію персоналу; мотивацію та стимулювання персоналу; професійне навчання, атестацію персоналу та просування по службі; управління діловою кар'єрою персоналу, а отже спричиняє активний вплив на систему управління підприємством та на підприємство в цілому, бо надає підприємству основну умову його сучасного функціонування – конкурентоздатний кадровий потенціал з високим рівнем професіоналізму та компетентності, особистісних якостей, працівників з інноваційним та мотиваційним механізмом. Система управління персоналом дозволяє підприємству чітко реагувати на події у зовнішньому середовищі, обирати такі варіанти поведінки, які б узгоджували його економічні процеси з вимогами господарського механізму країни. Від злагодженої роботи системи управління персоналом з іншими функціональними підсистемами, грамотної реалізації кадрової політики та процесу кадрового забезпечення залежить успішна діяльність підприємства.

Marketing and management

Plekh O., 4th year student

***Scientific supervisor: Natorina A., Dr. of Sc. (Economics), Associate Professor,
Professor of the Department of Trading Business and Logistics
Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine***

TARGETED ADVERTISING FOR BUSINESS PROMOTION ON FACEBOOK AND INSTAGRAM

In the digital economy, the usage of targeted advertising is especially important for successful business development on Facebook and Instagram. Targeted advertising is a tool for business because it allows business to increase the effectiveness of advertising by targeting to a specific audience with certain interests and, consequently, promotes products and increases sales. This determines the relevance of the study.

Among Ukrainian and foreign scholars who have studied the specifics of setting up targeted advertising on Facebook and Instagram, it is worth noting M. Bondarchuk [1], O. Bavyko [1], C. Bourguignon [3], M. Clark, N. Fourberg [3], I. Godlovitch [3], A. Griffiths, H. Jacquemin [3], A. Natorina [2], A. de Streel [3], S. Tas [3], L. Wiewiorra [3]. However, the possibilities of targeted business advertising on Facebook and Instagram need to be studied in detail. That is why the goal of the study is to determine the features of the targeted advertising usage for effective business promotion on Facebook and Instagram.

Today, due to social networks, businesses find their customers, inform them about new products, bargains and discounts. This model of cooperation with buyers is beneficial for business, because buyers receive information and the opportunity to buy goods at a lower price, and business – finds new markets. According to research, it has been identified that Instagram and Facebook are the most popular social networks for business promotion.

The most important indicator of a social network for business is profitability. On Facebook, this figure is about 95%, on Instagram – about 85% [3-4]. According to the

fact that the demographics of Facebook and Instagram users are different. Despite the fact that they are controlled by the same advertising interface, in fact the two platforms are very different from each other. Facebook and Instagram users have completely different goals. These differences determine the results of advertising campaigns.

One of the main tools to improve the effectiveness of advertising on social networks is targeting, the use of which to increase conversions. The main way to increase conversions is to attract as large a target audience as possible that is interested in a particular product.

To place an ad, business needs to realize certain steps. When creating a campaign on Facebook and Instagram, business must first choose the type of ads, according to the purpose of advertising and the format of publications. The studies [2-3] show that about 40% of social network users buy goods. Visualization of the factors influencing the purchase on social networks is shown in the Figure.

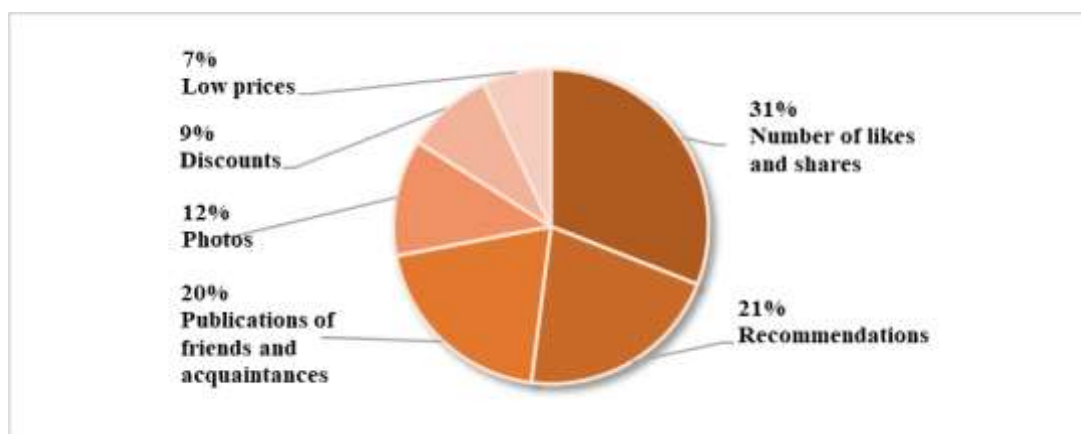

Figure. Factors influencing purchases on social networks [1-4]

Targeted advertising will be highly effective when set up correctly, but before business decide to launch it, it should determine whether it is suitable for business or not. It should be used in the following cases:

1. Clear definition of the portrait of the target audience.
2. The cost of the product is low (the price is in the category of “average –”, “average+”).

3. Niche goods. Various concerts, courses, seminars, workshops and handicrafts, etc. sell well through Facebook and Instagram.

4. Impulse purchase – see the product and order it immediately. Such behavior of the target audience is not uncommon for many categories and markets.

Thus, targeted advertising helps businesses to achieve high results in a shorter time with minimal costs. The advertising mechanism that allows business to select the target audience that meets the specified criteria from the general audience. Targeting is the main way for business to increase the effectiveness of an advertising campaign.

References:

1. Bondarchuk M., Bavyko O. Trends in the development of the world food market. Modern science – Moderní věda. 2019. No. 3. P. 5-13.

2. Natorina A. Online retailers' innovation activity: digital age. Revista Espacios. 2019. Vol. 40, No. 35. P. 25-32. URL: <https://www.revistaespacios.com/a19v40n35/19403525.html>

3. Online advertising: the impact of targeted advertising on advertisers, market access and consumer choice. 2021. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662913/IPOL_STU\(2021\)662913_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662913/IPOL_STU(2021)662913_EN.pdf)

4. Українська правда. 2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/>

Андрєєва А.В. , магістрант, Яременко С.С., к.е.н., доц.
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі ринок будь-якого товару стрімко змінюється та адаптується до вимог споживачів, що свідчить про високу конкурентну боротьбу за споживача. Конкуренція на ринку змушує суб'єктів ринку постійно змагатися зі своїми конкурентами й випереджати їх, щоб утримувати конкурентоспроможність, адже конкурентоспроможність є однією із важливих характеристик ринкових відносин між суб'єктами ринку, що характеризує здатність підприємств пристосуватися до нових тенденцій та набувати лідерства у своїй сфері виробництва.

Питання конкурентоспроможності підприємств та основні показники і фактори, що впливають на визначення, формування і підвищення конкурентоспроможності підприємства досліджувало багато вчених, а саме Фатхутдінов Р.А. [3], Четиркіна Н.Ю. [1], Тарадіна М.В. та Залозна Д.В. [2], Галелюк М.М. [4], Портер М. [5], Другов О.О. [6] і багато інших.

Погоджуємося з вченими, що додаткові конкурентні переваги підприємствам та їх товарам можуть забезпечити бренд та відмінна репутація, адже саме завдяки цим двом конкурентним перевагам, продукція підприємств є впізнаваною і затребуваною на ринках, тим самим збільшуючи попит на продукцію та забезпечуючи стабільний прибуток підприємствам.

Таким чином, на думку М.М. Галелюк [4], весь набір факторів конкурентоспроможності підприємства можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх факторів конкурентоспроможності можна віднести наступні з них: умови інвестування в галузі, регіоні, країні; тенденції технічного розвитку; рівень конкуренції на ринках; ресурсозабезпеченість і т.д. А до внутрішніх факторів конкурентоспроможності відносять: впровадження у виробництво нової техніки, прогресивних технологій, дієвих економічних

стимулів; підвищення кваліфікаційного рівня працівників; формування системи конкурентних відносин у діяльності персоналу та ін.

На думку М. Портера [5], підвищення конкурентоспроможності підприємства необхідно розглядати як довгостроковий послідовний процес пошуку й реалізації управлінських рішень у всіх сферах його діяльності, здійснюваний планомірно, відповідно до обраної стратегії довгострокового розвитку.

Інноваційними напрямками підвищення конкурентоспроможності, які необхідно впроваджувати на підприємствах, можуть бути такі:

зручний сервіс для споживача (наприклад, орієнтована і швидка логістика доставки товару до споживача);

зв'язок зі споживачем (наприклад, відгуки споживача; пропозиції для споживача через соціальні мережі, електронну пошту та по телефону);

заохочення інтересу споживача до продукції конкретного підприємства через акції, систему знижок, сертифікати, персональні подарунки до дня народження та ін;

створення зручної та надійної упаковки, яка може привернути увагу та здатна зберігати властивості продукції;

постійне вдосконалення продукції, що підвищує його привабливість, надійність, економічність та ін;

використання досвіду конкурентів;

використання реклами та ін.

Основою успіху підприємства в конкуренції є його ресурси, компетенції та готовність до постійного і неперервного інноваційного процесу, який базується на використанні існуючих і генерації нових знань. Знання стають основним активом компанії в конкурентній боротьбі, оскільки інші джерела конкурентних переваг (технології, високопродуктивне обладнання, система обслуговування споживачів тощо) можуть бути скопійовані чи перевершені конкурентами. Тому саме знання створюють стійку конкурентну перевагу. Наразі в Україні рушійною силою бізнесу переважно є отримання високого рівня прибутку. Тоді як у високорозвинених країнах метою діяльності фірм та корпорацій є задоволення потреб суспільства. Основою конкурентоспроможності є інвестиції в людей та інновації. Підвищенню

конкурентоспроможності сприяє підвищення інвестиційної привабливості територій, зростання кваліфікації працівників, висока мотивація до інноваційної діяльності і творчості, розвиток креативних індустрій у містах.

Підсумовуючи, варто зазначити, що підприємствам необхідно ретельно та у стислі терміни аналізувати усі чинники змін на ринку. Ринок потребує нових ідей підходу до споживача. А для цього потрібно інвестувати в людський капітал, який буде незмінним активом підприємства.

На сьогоднішній день, в Україні інвестування в людський капітал є слабкою ланкою, яка спровокувала дефіцит професійних кадрів. Тому, якщо підприємство насправді прагне бути конкурентоспроможним, то воно повинно приділяти увагу новим тенденціям розробки й просування товарів або послуг, розвивати підхід до споживача та інвестування в людський капітал.

Отже, інноваційними шляхами підвищення конкурентоспроможності підприємств мають стати такі їх напрями розвитку:

системний аналіз діяльності конкурентів та розробка плану розвитку конкурентоспроможності підприємства;

системна та швидка адаптація підприємства до нових тенденцій та потреб споживача, що дозволить підприємству займати стабільні місця на ринку товарів та послуг і забезпечувати постійний попит споживача на свою продукцію;

постійне технологічне та інноваційне оновлення матеріальних активів підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Четыркина Н.Ю. Управление конкурентоспособностью организаций сферы услуг. - 2018. - 128 с.

2. Тарадина М.В., Залозная Д.В. Управление конкурентоспособностью предприятия: учебное пособие Южный федеральный университет; Ростов-на-Дону : Издательство Южного федерального университета, 2014. - 210 с.

3. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации / Р.А. Фатхутдинов. – Москва: Эксмо. - 2015. - 544 с.

4. Галелюк М.М. Система управління конкурентоспроможністю машинобудування підприємства / М.М. Галелюк // Вісник економічної науки України. - 2008. - № 2 - С. 20-21.

5. Портер М. Международная конкуренция; пер. с англ.; под ред. В.Д. Щетинина. - М.: Международные отношения, 1993. - 896 с.

6. Другов О.О. Інвестиційне забезпечення інтелектуалізації економіки України: монографія / О.О. Другов; Університет банківської справи Національного банку України; Інститут регіональних досліджень НАН України. - К.: УБС НБУ, 2010. - 284 с.

Accounting and auditing

**К.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу Абесінова О.К.,
здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Кобилинська Т.В.**

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

ОБЛІК ЗАПАСІВ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

В процесі своєї діяльності кожна бюджетна установа, як і решта підприємств, для забезпечення нормального функціонування використовує велику кількість різноманітних матеріальних активів. Однією з найбільш значних складових матеріальних активів бюджетної установи є запаси. Саме її облік та оцінка значною мірою впливають на результати діяльності установи, на розкриття інформації про її фінансовий стан.

Запаси - це активи, які утримуються для подальшого продажу, безоплатного розподілу передачі за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі звичайної діяльності суб'єкта державного сектору для подальшого споживання, перебувають у формі сировини чи допоміжних матеріалів для використання у виробництві продукції, при виконанні робіт, наданні послуг або для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору. Запаси визнаються активом, якщо вартість запасів можливо достовірно визначити, існує ймовірність отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигід, пов'язаних з їх використанням, та/або вони мають потенціал корисності [1].

Найбільш поширеним варіантом отримання запасів є придбання у постачальника, проте дуже часто в бюджетних установах зустрічається надходження товарно-матеріальних цінностей від підзвітних осіб, безоплатне

отримання в порядку гуманітарної допомоги, а також виготовлення запасів власними силами та отримання їх в результаті ліквідації основних засобів.

Безумовно, для того, щоб мати підстави для відображення операцій, пов'язаних з придбанням, рухом чи списанням запасів, необхідно використовувати належним чином оформлені первинні документи. Організація фіксування інформації в документах може включати такі процеси, як складання цих первинних документів, приймання та перевірка документів, оброблення інформації, що наведена в первинних документах, а також перенесення цих даних до облікових реєстрів.

Крім того, варто зазначити, що існує ряд проблем, які пов'язані з обліком запасів в установах державного сектору. Перш за все, це складність визначення справедливої вартості таких запасів, особливо коли ці запаси надходять на безоплатній основі або у вигляді благодійної допомоги. По-друге – це низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління запасами. Частіше за все, це можна пояснити недостатнім рівнем фінансування установ державного сектору, а відповідно і неможливість забезпечити автоматизацію обліку товарно-матеріальних цінностей. Проте найважливішою проблемою, безумовно, є неналежний рівень контролю операцій з обліку надходження, вибуття або руху запасів установах державного сектору, неналежний рівень оперативного регулювання цих процесів, а також обмеженість контролю використання запасів [2, с. 4].

Враховуючи важливість та необхідність наявності в будь-якій бюджетній установі великої кількості запасів для забезпечення її діяльності, дуже важливим є контроль за рухом, надходженням, використанням, а також збереженням запасів. Саме правильно прийняте рішення керівництва стосовно контролю запасів дає змогу визначити, чи за призначенням були використані ті чи інші види запасів, а також сприяє запобіганню розкрадання та здійснення нецільового використання матеріальних цінностей.

Одним із найбільш поширених способів контролю за товарно-матеріальними цінностями є інвентаризація. Вона проводиться з метою

забезпечення достовірності інформації про наявність та рух запасів в бюджетній установі. В процесі проведення інвентаризації перевіряється наявність, стан, оцінка, умови зберігання та відповідність критеріям визначення запасів.

Основою дотримання фінансово-бюджетної дисципліни є удосконалення системи обліку товарно-матеріальних цінностей, а також посилення його контрольних функцій над господарською та фінансовою діяльністю установ державного сектору. Саме належна якість облікової інформації є необхідною умовою реалізації всіх функцій управління. Чітко налагоджений процес документообігу та забезпечення правильності відображення операцій з запасами в обліку сприятиме покращенню результатів діяльності установи державного сектору.

На сьогодні в Україні існує велика кількість нормативно-законодавчих актів, що регламентують процес обліку запасів в установах державного сектору. Безумовно, негативною рисою є те, що велика кількість положень цих документів відносно часто змінюється, проте, якщо забезпечити відповідність процесів обліку чинному законодавству, то можна уникнути великої кількості помилок [3, с. 4].

Важливим також є наближення обліку установ державного сектору до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що можна досягти підвищенням рівня його автоматизації та модернізації.

Проте найважливішим в установах державного сектору є організація системи внутрішнього контролю, створення окремого контролюючого органу, який охопив би всі стадії надходження, формування, і найголовніше – використання запасів бюджетної установи, що здійснював би контроль та допоміг запобігти масштабним помилкам під час обліку запасів.

Отже, для того, щоб забезпечити відображення бюджетною установою достовірної інформації у фінансовій звітності та уникнути помилок, в першу чергу керівництво повинно забезпечити виконання всіх завдань, щодо обліку товарно-матеріальних цінностей, а саме: організувати правильне та своєчасне

документальне оформлення операцій, пов'язаних з надходженням, вибуттям або рухом запасів в установах державного сектору; дотримуватись чинного законодавства з обліку запасів; здійснювати контроль за рухом і збереженням, за раціональним та цільовим використанням запасів, додержанням всіх норм; своєчасне виявлення порушень, які пов'язані з відображенням операцій надходження, вибуття чи руху запасів в установах державного сектору, порушень, що стосуються зберігання запасів.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
2. Карпенко Н. Г., Нос Л. Д. Проблемні питання обліку запасів бюджетних установ. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/29.pdf.
3. Бондаренко Н. М. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/6.pdf.
4. Тополенко Н. М., Уланович Т. Ю. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/28_2_2019ua/22.pdf.

Economy of industry

**Шубна О.В., к.е.н., доцент,
Крайня О.П., Риндін Г.Г., магістранти, МН 20-1зм,
Мовсісян А. Г., магістрант МН 20-1м**
Донбаська державна машинобудівна академія

НОВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІЗУ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В розвинутій ринковій економіці на першому місці стоять питання не виробництва, а збуту продукції. В умовах планової командно-адміністративної економіки на питання «Що?» і «Скільки?» виробляти відповідала держава через систему планів і директив, після розпаду Радянського Союзу більшість підприємств пострадянського простору стали перед проблемою пошуку ринків збуту на свою продукцію. На підприємства залишився науково-технічний потенціал, обладнання, працівники, але керівництво підприємств не могло знайти споживачів своєї продукції. Частина машинобудівних підприємств припинила своє існування, частина різко зменшила обсяги виробництва, орієнтуючись тільки на внутрішній ринок, а частина почала досліджувати ринки Європейських країн і розвивати свою збутову діяльність.

В сучасному світі питання збутової діяльності є надзвичайно актуальним для всіх підприємств та відіграє значну роль в системі виробничих відносин суспільства. Головним завданням у діяльності будь-якого підприємства є організація ефективної системи збуту, яка уможливує забезпечення необхідної конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки та збільшення власного прибутку. Саме система збуту є центральною на підприємстві, завданням якої є доводити товари до споживача в тому місці та в тій кількості і якості, які є затребуваними, а також максимально використовувати свої можливості для покращення обслуговування покупців з мінімальними затратами.

Діагностика ефективності системи збуту передбачає не тільки розрахунок показників ефективності системи збуту, а й аналіз факторів, що вплинули на відхилення планових і фактичних показників збуту. Кількісна оцінка ефективності передбачає порівняння у динаміці та визначення темпів зміни і відхилення показників ефективності збутової діяльності.

Аналіз теоретичних джерел щодо оцінки ефективності збутової діяльності виявив значні розбіжності у точках зору як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, отже є сенс проаналізувати основні методи дослідження збутової діяльності, яких за думкою І.А. Абрамовича [1] три і характеристику яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Характеристика основних методів дослідження збутової діяльності підприємства

Метод	Зміст методу	Мета методу
метод зіставлення,	Передбачає у процесі зіставлення збутової діяльності підприємства оцінювати дані різних років (або інших періодів часу)	Оцінка ефективності збуту протягом тривалого часу
формально-логічний метод	Проводиться шляхом опитування спеціалістів галузі та фахівців торгових підприємств	Оцінка найближчих конкурентів, лідерів ринку збуту
економіко-математичні методи	Побудова математичних моделей	Визначення з високою вірогідністю стану ринку та перспективи його розвитку

Вітчизняними науковцями була також запропонована класифікація, що поділяла показники, які можуть бути використані при оцінці ефективності збутової діяльності промислового підприємства, на дві основні групи:

- показники економічного ефекту;
- показники, що опосередковано характеризують ефективність збуту.

Методологічні особливості розрахунку показників економічної ефективності збутової діяльності підприємств наведено у таблиці 2.

Таблиця 2 - Методологічні особливості розрахунку показників економічної ефективності збутової діяльності підприємств

Критерії порівняння	Показники економічного ефекту збутової діяльності	Показники, що опосередковано характеризують ефективність збуту
Мета розрахунку	Одержати оцінку ефективності збуту	Визначити вплив окремих факторів на збутову діяльність підприємства
Показники	Ефективність діяльності підприємства, маркетингу, збуту	Обсяги реалізації, доходу та прибутку, динаміка витрат, склад асортименту, динаміка цінової політики, втрати на рекламу
Методика розрахунку	$E = \frac{\text{Результат}}{\text{Зусилля}}$	Різноманітні

Таким чином, аналіз сучасних наукових джерел дозволив встановити, що поняття ефективності збутової діяльності – поняття системне, багатокритеріальне та вимагає аналізу, врахування і планування показників, що характеризують ефективність управління з різних позицій – з позицій, продавця, покупця, виконавця операцій (безпосередньо персоналу відділу збуту), виробника (виробничого персоналу), топ-менеджменту підприємства та інфраструктури ринку. Загалом питання оцінки ефективності управління збутовою діяльністю промислових підприємств на момент дослідження лише опрацьовується вітчизняною наукою, тому відрізняється значною кількістю методологічних підходів та активними дискусіями серед науковців та фахівців-практиків, що актуалізує необхідність розробки питань оцінки ефективності управління збутовою діяльністю підприємства. На нашу думку, подальші дослідження щодо можливості розрахунку комплексного показника оцінки ефективності управління збутовою діяльністю мають велике наукове та практичне значення як на мікрорівні (рівні окремих підприємств), так і на мезорівні (рівні регіону або галузі), що актуалізує важливість переосмислення основних питань оцінки ефективності збутової діяльності машинобудівних підприємств у сучасному періоді.

Література

1 Абрамович, І. А. Методичні підходи оцінки ефективності збутової діяльності. *Агросвіт*. 2014. № 4. С. 25-28.

PHYSICAL CULTURE AND SPORT

Physical culture and sport: problems, researches, offers

Тетяна ЗДОРОВЕЦЬ

курсант ДР-041

факультету підготовки

фахівців для органів

досудового розслідування

Керівник:

Дмитро ДЩЕНКО

старший викладач кафедри

спеціальної фізичної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИЙ ТА ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИЙ СПОРТ

Згідно ЗУ «Про фізичну культуру і спорт» службово-прикладний та військово-прикладний спорт - це напрям спорту, пов'язаний з виконанням військовослужбовцями і працівниками Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб своїх службових обов'язків. [1]

Фізичні навантаження у спорті мають велику цінність самі по собі, як показник спритності, витримки, та моральної загартованості.

Воєнні дії на сході нашої країни, періодичні підвищення статистичних даних у сфері злочинності та політична нестабільність у державі зобов'язує правоохоронців та державою службовців підтримувати високий рівень професійної підготовленості. Основним та одним із головних етапів набуття такої професійної підготовки раніше зазначених силових структур є активно

зростаючий рівень розвитку їхніх фізичних навичок та вимог службово-прикладного єдиноборства(рукопашного бою).

Питанням розвитку й вдосконалення техніки службово-прикладного рукопашного бою курсантів вищих навчальних закладів України присвячені роботи фахівців: А.І. Маракушина, Ф.І. Попова, Р.В. Куцевола, О.В. Молокова, С.В. Номеровського, Д.В. Бондарева, Н.В. Береня та інших учених.[2]

Належний рівень розвитку обов'язкових навичок службово-прикладних єдиноборств силових структур України забезпечує надійну охорону державних об'єктів, державних кордонів та суспільства, особливо в умовах спеціальних операцій, антитерористичних операцій а також під час звичайної діяльності пов'язаної з охороною правопорядку України. Крім цього, набуття відповідних навичок рукопашного бою є найбільш ефективним способом психологічного та морального загартування державних службовців силових структур в принципі. Саме це забезпечує зародження належної впевненості, стійкості не тільки під час тренувань, а й під час виникнення бойових обставин, що й підкреслює актуальність такого виду підготовки.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. ЗУ «Про фізичну культуру і спорт»: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
2. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНОГО РУКОПАШНОГО БОЮ: веб-сайт URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/69/part_3/31.pdf

Тетяна ЗДОРОВЕЦЬ

курсант ДР-041

факультету підготовки

фахівців для органів

досудового розслідування

Керівник:

Дмитро ДЩЕНКО

старший викладач кафедри

спеціальної фізичної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Професійний спорт - комерційний напрям діяльності у спорті, пов'язаний з підготовкою та проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку.[1]

Професійний спорт схожий на спорт досягнення вершин, тобто олімпійський спорт. Їх пов'язує витрата великого часу та загалом повної зайнятості спортсмена. Хоча велика кількість видів спорту слабо професіоналізовані, для достойного представлення на масовому змаганні потрібно займатися з якісною віддачею та виснаженням, практично не маючи часу на іншу діяльність.

Елементом забезпечення професіоналізму у такому спорті, зазвичай, є наявність трудових відносин між спортсменом і роботодавцем. Вони фіксуються у формі договору, контракту або іншого офіційного документу, що підтверджує відносини між суб'єктами професійного спорту. Цей критерій, наразі, є головним, що виділяє професійний спорт серед інших. Такий спорт - результат розвитку сучасного соціуму, його культури, менталітету та великого бізнесу, також є важливою частиною сфери розваг. Доказом цього є спеціальні

нормативно-правові акти, що прийняті в окремих країнах. Так, наприклад, Міністерство торгівлі США, в класифікації різновидів бізнесу, відносить професійний спорт до індустрії розваг, а за класифікацією ООН спортивні заходи належать до сфери послуг.

Все ж таки, термін активної діяльності спортсмеів короткий, на це впливає велика кількість критерій, а хорошим спортсменом треба вміти стати – тому професійний спорт зазвичай успішний там, де можна на щось опиратися, наприклад на масові види спорту та спортивних змагань. Без подібного стимулу хороший спортсмен «помирає» у сфері своєї діяльності.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

3. ЗУ «Про фізичну культуру і спорт»: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

Діщенко Дмитро Володимирович,
*Старший викладач кафедри
Спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ*

СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Працівникам місцевої поліції часто доводиться протистояти зловмисникові під час виконання службових обов'язків, і в таких екстремальних випадках результат протистояння значною мірою залежить від його фізичної підготовленості, вміння використовувати фізичні засоби та швидкого та ефективного роззброєння зловмисника, супровід тощо. Успішно виконати завдання із затримання злочинців та передачі їх до місцевої поліції можуть лише ті, хто має відповідну фізичну підготовку, зброю, спеціальні заходи, прийоми рукопашного бою тощо. Ці навички повинні застосовуватися автоматично.

У цьому контексті Міністерство внутрішніх справ України надає великого значення цьому питанню, а також необхідності недопущення загибелі та травмування особового складу поліції під час проведення оперативно-службових заходів. Фізичне виховання. .

Основним нормативним актом Міністерства, що регулює такі питання, є Положення про організацію підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26.01.2016 р. № 50.

Відповідно до п.6 Розділу I даного Положення фізичне виховання – це комплекс заходів, спрямованих на навчання та вдосконалення рухових навичок працівника поліції, розвиток його фізичних особливостей та навичок з урахуванням особливостей його діяльності.

У цьому ж Положенні зазначено, що система фізичного виховання включає:

- загальне фізичне виховання;
- Тактика самооборони та особистої безпеки (далі - тактика самооборони).

Зміст фізкультури включає теоретичні знання, методику конструювання особливостей тіла, практичні навички використання засобів фізичного впливу, спецтехніки та способів транспортування злочинців до чорних відділень поліції. Основним методом фізичного виховання є фізичні вправи, виконання яких необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог та заходів щодо запобігання травматизму.

В Положенні про організацію навчання працівників Національної поліції України завдання фізичного виховання чітко не визначені, але слід зазначити, що фізичне виховання включає підготовку та розвиток поліцейських:

- рухові навички та вміння, необхідні для повсякденної діяльності та в екстремальних ситуаціях;
- витривалість, швидкісно-силові характеристики, що забезпечують перевагу в протистоянні насильству під час затримання та можливість відстежити злочинця, у тому числі подолати природні та техногенні перешкоди;
- здатність до самоконтролю фізичного стану та здоров'я людини під час виконання вправ;
- Прийоми самозахисту, особиста безпека, фізичний вплив тощо практичні навички на практиці.

Мабуть, найбільш конкретний і докладний перелік обов'язків для фізкультури працівників державної поліції пропонують автори курсу «Спеціальне фізичне виховання» для студентів Державної академії внутрішніх справ. Зокрема, вони зазначили, що до обов'язків із загальної фізичної культури поліцейських входить:

- формувати гармонійно розвинену особистість;

- підтримувати і зміцнювати здоров'я, загартовувати організм; - підвищення загальної працездатності;
- Оптимізація фізичного та психічного стану;
- Формування звички до регулярних фізичних навантажень і здатності переносити важкі фізичні навантаження;
- Усунення недоліків фізичної підготовленості та цілеспрямоване поліпшення окремих фізичних властивостей;
- Корекція характеристик тіла (об'єм м'язів, маса тіла, постава тощо)
- розвивати сміливість, рішучість, ініціативу, наполегливість, самостійність, впевненість у собі, психічну стійкість;
- Участь працівників у регулярних фізкультурно-спортивних заходах та оздоровчих спортивних змаганнях;
- Впровадження та вдосконалення різноманітних форм фізичної активності під час роботи, навчання та відпочинку;
- Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками для самоконтролю здоров'я в контексті групових та індивідуальних вправ тіла.

Фізичне виховання здійснюється у таких формах: навчальні заняття, ранкова фізична зарядка, спортивно-масова робота, фізичне тренування в умовах службово-бойової діяльності та індивідуальне фізичне тренування. Заняття є основною формою фізичного виховання і є обов'язковими для всіх вікових груп. Практичні заняття слід розпочинати не пізніше ніж через 1,5 години після їжі. Навчальні курси проводяться у формі теоретичних та прикладних курсів. Теоретичні курси спрямовані на отримання необхідних знань про правоохоронні органи через навчальний план і можуть проводитися у формі лекцій та семінарів. Практичне навчання є основною формою навчання і поділяється на педагогічне та методичне. Навчальні курси проходять у спортивних відділеннях або в комплексі і повинні проходити у вільній економічній зоні з певними умовами навчання та методичною спрямованістю.

Фізичне виховання персоналу проводиться під постійним наглядом спеціаліста медичного відділення. Стан здоров'я працівника поліції визначається медичним підрозділом індивідуально за результатами щорічного медогляду або після хвороби, травми чи поранення працівника.

Фізкультура проходить у спортивному одязі чи уніформі, залежно від предмету, місця та погодних умов заняття.

Фізична підготовленість поліцейського перевіряється за сприятливих погодних умов (сильні опади та температура повітря нижче -10°C або вище 30°C – несприятливі погодні умови) у такому порядку:

- Документування процесу контролю, умов проведення контрольної діяльності;
- Інструктаж щодо дотримання техніки безпеки під час перевірки;
- 15-хвилинна розминка (самостійно проводиться поліцією);
- Виконання контрольних вправ.

Література:

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 26.01.2016 № 50.

2. Про затвердження Змін до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України Наказ МВС України від 21.01.2020р. №51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-20#n149>

3. Про затвердження Інструкції з організації фізичної підготовки в від 13.10.2014 № 1067 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-14>

4. Вобленко Є. О., Цуркан О. П. Моделювання екстремальних ситуацій у процесі фізичної підготовки працівників поліції. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : ХНУВС, 2018. С. 209–210

Діщенко Дмитро Володимирович
*Старший викладач кафедри
 спеціальної фізичної підготовки
 Дніпропетровського державного університету
 внутрішніх справ*

ВИКОРИСТАННЯ СИЛИ ПРУЖНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ М'ЯЗІВ ПРИ ВИКОНАННІ КОНТР АТАКУЮЧИХ УДАРІВ

Оптимізація процесу навчання техніці ударних та захисних рухів передбачає визначення індивідуально-оптимальної пози спортсмена під час виконання конкретної технічної дії [3; 5;7] Найбільш чітко це можна побачити на прикладі техніки виконання удару у відповідь, тобто контрудара, який наноситься після застосування захисту переміщенням ваги тіла або пересуванням і здійснюється в два етапи, але разом: 1 – виконання захисту; 2 – виконання удару. Застосування ухилів та човникових рухів дозволяє використовувати властивості пружної деформації м'язів, що діють за принципом стискання-розтискання пружини.

Наприклад, ухил у бік, як елемент захисту з контратакуючим, ударом у відповідь. Виконуючи ухил у бік, вага тіла переміщається на однойменну ногу, яку необхідно згинати до певного моменту і відразу ж,

використовуючи її випрямлення і поворот тулуба, слід завдати удару у відповідь. Техніка виконання захисту ухилом назад та відповідного прямого удару правою рукою в голову також складається з переміщення ваги тіла назад та нанесення контр атакуючого удару за рахунок миттєвого поштовху цією ногою. Коли спортсмен виконує ухил назад з одночасним поворотом тулуба в бік і переміщенням ваги тіла на ногу, що ззаду стоїть, тим самим він підвищує ефективність захисту і, що дуже важливо, ефективність виконання контр атакуючої дії [6].

Найбільш ефективною захисною дією від прямого або бічного ударів ногою в тулуб є відхід з лінії атаки. При виконанні захисту поворотом тулуба або кроком у бік вага тіла, як правило, переноситься на ногу, що стоїть ззаду. Для

підвищення ефективності контр атакуючого удару ногою слід, злитим, реверсивним рухом, виконати контрудар. Ступінь використання пружної деформації м'язів залежить від умов виконання руху, наскільки ланки тіла працюють як єдина біомеханічна система, а також від часу виконання [4]. Таким чином, пауза в момент згинання ноги має бути мінімальною. Використання сили пружної деформації м'язів необхідно розглядати як використання рекуперований, енергії. Тому для ефективного освоєння координації руху необхідно враховувати різницю швидкостей руху ланок тіла. Рухи, в основному, складові –обертально-поступальні. У деяких випадках одночасно відбуваються повороти тулуба навколо фронтальної, вертикальної та сагітальної осей обертання [2; 3; 6].

Таким чином, при виконанні ударів необхідно враховувати індивідуальну техніку та оптимальну траєкторію їх виконання. Залежно від дистанції та рівня (мети), а також сили завдання ударів техніка їх виконання має певні закономірності.

Використана література :

1. Беркинблит М. Б. Проблема управления многими степенями свободы: организация взаимодействия модулей / М. Б. Беркинблит, И. М. Гельфанд, А. Г. Фельдман // Управление движениями. – М., 1990. – С. 184–189.
2. Бернштейн Н. А. Очерки по физиологии движений и физиологии активности / Н. А. Бернштейн – М. : Медицина, 1996. – 349 с.
3. Дубровский В. И. Биомеханика: Учеб. для сред. и вузов / В. И. Дубровский, В. Н. Федорова – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 672 с.
4. Кошелев С. Н. Биомеханика спортивного танца. [Электронный ресурс] / С. Н. Кошелев – Режим доступа: www.krasnyugolok.ru > ... > 2010
5. Лапутін А. М. Біомеханічні основи техніки фізичних вправ / А. М. Лапутін, М. О. Носко, В. О. Кашуба – К.: Наук. світ, 2001. – 201 с.
6. Мунтян В. С. Совершенствование технико-тактического мастерства спортсменов в единоборствах на основе учета биомеханических характеристик технических приемов // Актуальные проблемы современной биомеханики физического воспитания и спорта. – Чернигов: ЧДПУ, 2008. – С. 442–449.
7. Рид Э.С. Уроки по теории действия: [Физиол. исслед.: Ст. из США] // Управление движениями. – М., 1990. – С. 7–9.

Вознюк Костянтин Геннадійович

Викладач кафедри

спеціальної фізичної підготовки

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ

Проблеми у фізичному розвитку значно впливають на розумову працездатність студентів. Досконалий рівень спортивних досягнень потребує пошуку нових шляхів формування, корекції й підтримки високої працездатності студентської молоді.

Відомий український педагог В.О. Сухомлинський підкреслював, що інтелектуальне багатство особи залежить від гармонії фізичного розвитку, здоров'я і праці. Насамперед, продумана шкільна система фізичного виховання може бути надійним підґрунтям високого рівня розумової працездатності протягом усієї навчальної діяльності. Система знань, що постійно розширюється в багаторічному процесі фізичного виховання, набуває все більшого загальноосвітнього значення і сприяє розвитку інтелекту студентів та збагаченню їх спеціальними фізкультурними знаннями. Поряд з передачею знань оптимізувати пізнавальні процеси безпосередньо в ході занять фізичними вправами, спонукаючи студентів до осмислення рухових завдань, їх аналізу і корекції. Активізуючи розумову діяльність студентів, слід використовувати завдання, що вимагають самостійного пошуку шляхів їх вирішення.[1]. У свою чергу інтелектуальне розвинені студенти досягають кращих результатів у фізичній культурі та спорті. Таким чином, у процесі занять фізичними вправами викладач та студент повинні прагнути не до одностороннього розвитку, а до гармонії розуму душі і тіла. Саме рухова активність допомагають студентам краще засвоювати навчальний матеріал, а також поліпшенню у розвитку фізичного навантаження [2]. На думку М.Я. Віленського, А.П. Внукова, І.М. Каплана, В.А. Щербини формування потреби фізичного вдосконалення є сьогодні актуальним і повинно бути довгостроковим позитивним результатом всієї діяльності з фізичного виховання. М.Я. Віленський, який вивчав питання формування потреби фізичного вдосконалення, вважає цей напрям принципово важливим у вирішенні завдань фізичного виховання. Він вбачає мету цього виховання у досягненні суб'єктом фізичного вдосконалення, тобто такого стану, який спонукає студентів у наслідок регулярних занять фізичною культурою домагатися всебічного розвитку. Основою реалізації студентами цієї мети виступає самовиховання, зрозуміле в тій позиції, що визначає ставлення людини до свого фізичного розвитку і стану здоров'я. Серед зовнішніх чинників провідне

місце він відводить особистості викладача фізичного виховання, методиці викладання, змісту матеріалу, умовам і ситуаціям занять, а також впливу оточення. З внутрішніх чинників автор виділив мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації, установки і ставлення, серед яких на перше місце поставив самооцінку. [3]. А.П. Внуков розглядає проблему формування у студентів потреби фізичного самовдосконалення в умовах занять у вузі є необхідність з'єднання навчальних і позанавчальних занять фізичними вправами, сприяє соціальному та професійному встановленню особистості майбутнього фахівця, раціональній організації навчання, побуту і відпочинку студентів. І. М. Каплан розглядає формування потреби фізичного самовдосконалення як педагогічний процес в загальноосвітніх школах, дає визначення педагогічних умов, які забезпечують формування потреби фізичного самовдосконалення. Критеріями сформованості у студентів потреби фізичного самовдосконалення слід уважати такий рівень самосвідомості, який активно спрямовує практичну діяльність на досягнення фізичного вдосконалення, ведення здорового способу життя, забезпечує виконання суспільних і професійних функцій майбутнього спеціаліста [4]. На думку В. А. Щербини, потреба — це те, в чому людина постійно зазнає нужду і привертає її увагу. Важливим компонентом потреб є інтереси, які формуються в процесі занять фізичною культурою і спортом. Найтипівішими інтересами студентів вищих навчальних заходів є інтерес до занять фізичними вправами; інтерес до взаємного спілкування; інтерес до перевірки фізичних можливостей у спортивних змаганнях, іспитах з фізичної підготовки.

Список використаної літератури:

1. Амосов И.М. Раздумья о здоровье, 3-е изд. доп. и перераб. – М.: Физкультура и спорт, 1987. – 64 с. 2. Гогонов Е. Н., Мартыанов Б.И. Психология физического воспитания и спорта. – М. , - 2000. 3. Гутько И.П., Соколов В.А., Заборовський К.К. 4 Азбука здоровья. – Минск: Полымя, 1988 – 175 с.

Пожидаєв Микола Юрійович
*Старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ*

ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ПРИ ЗАХВОРЮВАННІ

ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Опорно-руховий апарат - це скелетно м'язова система, комплекс кісток, хрящів, суглобів, зв'язок і м'язів, що дає опору тілу хребетних і забезпечує пересування їх у просторі, і навіть руху отд. частин тіла щодо один одного. Існують різні види захворювань опорно-рухового апарату. Ось деякі з них: артрит, артроз, бурсит, кіфоз, міозит, міопатія, остеохондроз, періартрит, плоскостопість, радикуліт та інші [2].

Основний з причин захворювання опорно-рухового апарату є нестача рухової активності. Це не сприятливо позначається на стані всіх органів і систем організму, сприяє появі надмірної ваги тіла, розвитку ожиріння, атеросклерозу, гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця [1].

У людей похилого віку це відбувається через вікові зміни нервових структур та опорно-рухового апарату. Через ці зміни відбувається зменшення обсягу та швидкості рухів, порушується координація складних та тонких рухів, послаблюється тонус м'язів, виникає деяка скутість. Всі

це зазвичай проявляється раніше і у більш вираженій формі у тих, хто веде

сидячий образ життя. Відсутність рухової активності м'язів, що оточують кістки, призводить до порушення обміну речовин у кістковій тканині та втраті їх міцності, звідси погана постава, вузькі плечі, запалі груди та інше, що шкідливо відбивається на здоров'я внутрішніх органів [4]. Через відсутність рухової активності в режимі дня призводить до розпушування

суглобового хряща та зміни поверхонь, що зчленовуються кісток, до появи больових відчуттів, створюються умови для освіти в них запальних процесів.

Лікувальна фізична культура – це сукупність методів лікування, профілактики та медичної реабілітації, що ґрунтуються на використанні фізичних вправ, методично розроблених та спеціально підібраних.

Це те, що необхідно для подальшої підтримки фізичної форми людини при

захворювання опорно-рухового апарату [3].

Ось деякі вправи, які слід виконувати при захворюванні опорно-рухового апарату:

- Лягте на спину, взявшись руками за краї ліжка. Виконуємо вправу "велосипед". Темп середній (30-40 разів).

- стоячи обличчям до спинки ліжка з опорою руками: а) поперемінне піднімання ніг вперед, згинаючи їх у колінних та тазостегнових суглобах.

б) напівприсідання. Темп повільний (8-10 разів); в) глибоке присідання. Темп повільний (12-16 разів).

- Сидячи на стільці, покладіть руки на шию з переплетеними пальцями. Відведіть лікті якнайдалі назад. Повернутися у вихідне положення, опустіть руки. Повторіть цю вправу кілька разів [5].

Лікувальна фізична культура сприяє профілактиці захворювань опорно-рухового апарату і має високу ефективність на початкових стадіях

захворювань. При заняттях лікувальною фізкультурою покращується м'язове кровообіг, вона позитивно впливає на кожну клітину м'язових

тканин, м'язи перебувають у постійному русі. При правильно підібраних вправах і при належному виконанні їх, людина приведе свій організм у порядок та допоможе йому в усуненні проблеми.

Список використаної літератури

1. Гранит Р. Основы регуляции движений. М. Мир, 1973. 2. Угрюмов В.М. Повреждения позвоночника и спинного мозга и их хирургическое лечение. М.-Л., Медгиз, 1961. 73 3. Алексеев М.А., Гурфинкель В.С., Костюк П.Г. Физиология движений. Л. Наука, 1976. 4. Опорно-двигательный аппарат, спланхнология, центральная нервная система. // Методическое пособие по изучению анатомии человека. Казань, 1972. 5. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://infourok.ru/lfk-pri-boleznyahopornodvigatel'nogo-apparata-referat-po-fizicheskoy-kulture-2707426.html/> (дата обращения: 24.11.2018).

The development of physical culture and sports in modern conditions.

Діщенко Дмитро Володимирович,
*старший викладач кафедри
 спеціальної фізичної підготовки
 Дніпропетровського державного
 університету внутрішніх справ*

ДЗЮДО — ІДЕОЛОГІЯ ЯПОНСЬКОГО БОЙОВОГО МИСТЕЦТВА

Розвиток фізичних здібностей, координації, спритності, концентрації, самодисципліни, — це все, і не тільки говорить про те, що дзюдо — це не просто боротьба, це філософія життя, згідно з якою борець повинен навчитися наполегливості, мужності, спостережливості, рішучості.

Дзюдо є досить особливим видом боротьби, адже полягає в тому, що розвиває фізичні здібності і самодисципліну. Через те, що Батьківщина дзюдо — Японія, як і більшість єдиноборств Азії позиціонується головним чином як засіб самовиховання. У ньому на перше місце виходить боротьба: формування навички управління своєю вагою, роботою тієї чи іншої групи м'язів, вміння контролювати свої психічні реакції. Для перемоги борцю дзюдо необхідно розумітися в психології противника: прогнозувати дії партнера на кілька кроків вперед, орієнтуватися в тактиці ведення боротьби і вміти співвідносити її з індивідуальними особливостями людини. Обрахунок психологічних факторів в бою допомагає спортсмену мобілізувати всі ресурси свого організму і здобути перемогу.

Завдання боротьби полягає не в тому, щоб здобути перемогу над противником фізичною силою, а впершу чергу в тому, щоб позбавити противника точки опори, рівноваги і швидко зреагувати, узяти перевагу, використовувати силу супротивника на свою користь.

Заняття дзюдо, за своєю суттю, вдосконалює не тільки фізичні здібності людини і тренує її тіло, а й направлене на розвиток духовної та розумової діяльності борця. Кожен тренер з дзюдо на заняттях обов'язково приділяється увага вихованню благородства, мужності, сміливості, цілеспрямованості, сили волі, витримки. Ці якості потрібні не тільки спортсмену,

а й кожному члену суспільства. В результаті роботи тренера не тільки як інструктора з одного виду спорту, але і як наставника, який формує правильні життєві орієнтири, морально-етичні погляди, стійку систему загальнолюдських цінностей.

З огляду на це, можемо сказати, що дзюдо дозволяє розвинути не тільки фізичні якості та здібності людини, а й духовно збагатити розум та тіло борця. За допомогою витримки, самоконтролю, розвиненню сили волі та витримки можливо перемогти не тільки фізичною силою, а й силою розуму.

PHILOLOGICAL SCIENCES

Actual problems of the translation

Нікітіна А. А., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю.

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі» (Україна)*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Сучасний глобалізований світ вимагає швидкого обміну як інформацією, так і культурними надбаннями, створення можливостей для «споживання» іншомовної продукції. Ми дослідили один із видів сучасної перекладацької діяльності, а саме: аудіовізуальний переклад.

Аудіовізуальний переклад має справу не тільки з системою еквівалентних зв'язків між двома мовами, але й зі специфікою функціонування та реалізації цієї системи. А саме дослідження процесу перекладу пов'язані з прикладними завданнями, тобто з теорією та практикою перекладу, когнітивною лінгвістикою, транслятологією, культурологією, психолінгвістикою тощо. Отже, аудіовізуальний переклад зараз – це прояв міжкультурної комунікації, при якому треба враховувати не лише всі фактори мовного «відтворення», а й лінгвокультурологічні особливості вихідної мови, яка втілює безпосередньо створену картину світу (реальну чи уявну). Відтворення – вид літературної творчості, коли текст, що існує в культурному середовищі певного етносу й відображає його національні особливості, картину світу тощо, опиняється на ґрунті іншої культури зі збереженням тонкощів змісту, образної системи, національної своєрідності [2, с. 76].

Сучасний аудіовізуальний переклад – процес складний, оскільки поєднує в собі різні види перекладів, вимагає умінь використання спеціальної апаратури, довготривалої підготовки спеціалістів тощо. Традиційно основними видами

аудіовізуального перекладу вважаються субтитрування, закадрове озвучення та дубляж. Проте, з часом стали з'являтися й інші технології. Технології аудіовізуального перекладу базуються на таких видах, як синхронний, коли перекладач відтворює текст іншою мовою відразу (чи одночасно) з виходом повідомлення; як мультимедійний, метою перекладу є відтворення мультимедійної продукції іншою мовою з його адаптацією для іншої культури. Синхронний переклад, наприклад, одноголосий закадровий, накладається на оригінальну мову, або субтитри застосовують при технічних або часових обмеженнях підготовки, наприклад, для фільмів на кінофестивалях. Мультимедійний переклад – складніший вид, здійснюється, як правило, повна переозвучка. У працях багатьох дослідників синхронний та мультимедійний переклади часто ототожнюють із аудіовізуальним.

Аудіовізуальний переклад виникає тоді, коли літературний твір (сценарій), створений на основі певної культури та втілений режисером у фільмі, змінює адресата. Проблема перекладу фільму (відтворення його тексту) для іншомовної аудиторії є однією з найактуальніших для сучасної теорії й практики перекладу. Тому цілком логічно, що виникають проблеми адекватного перекладу (відтворення зрозумілої для іншомовного реципієнта інформації) зі збереженням картини світу (бачення світу), перенесення особливостей індивідуально-авторської мови, що втілилися у структурі тексту в цілому, архітектурі кожного художнього образу, мовленні дійових осіб.

Сучасний аудіовізуальний переклад базуються на дубляжі, багатоголосому закадровому озвученні, субтитрах та інших технологіях, які пов'язані з технічними можливостями, практичною необхідністю використання, аудиторію споживачів тощо. Розглянемо деякі з них.

1. Дубляж (англ. *Dubbing*) – вид перекладу, коли здійснюється повна заміна оригінальної звукової доріжки на іншу мову з метою транслявання фільму в іншомовному середовищі.

2. *Багатоголосе закадрове озвучення* (англ. *Voice over*) – різновид озвучення, коли при закадровому перекладі зберігається приглушена оригінальна звукова доріжка, на яку накладається доріжка з перекладом. Кожну роль озвучує іншою мовою окремий актор (Одноголосе закадрове озвучення – всі ролі озвучує один актор. Типове для перекладу інтерв'ю, документальних фільмів, серіалів та програм. Двооголосе закадрове озвучення – всі чоловічі ролі озвучує один актор, а всі жіночі – одна акторка).

3. *Субтитри* використовують переважно для людей з вадами слуху (англ. *Subtitling for the Deaf and Hard of Hearing*) – субтитри, що мають додаткову інформацію про звуки оточення. Субтитри (англ. *Subtitles*) – текстова версія, що супроводжує аудіовізуальну продукцію і переважно має вигляд написів у нижній частині кіноекрану.

4. *Часткове дублювання або коротка синхронізація* (англ. *Partial dubbing* або англ. *Concise synchronisation*) – дублювання лише частини тексту для розуміння цільовою аудиторією.

5. *Подвійна версія* (англ. *Double version*) – фільм, що має дві або більше мов, що їх використовують актори. Кожен актор говорить власною мовою, потім виконується дублювання та синхронізація фінального продукту.

6. *Вільне коментування* (англ. *Free commentary*) – переклад, спрямований на носіїв іншої культури, що містить більше роз'яснювальної інформації.

7. *Рімейк* (англ. *Remake*) – переозвучування фільму з метою його адаптації для глядачів-носіїв інших культур. Найбільш типовим прикладом є переробка європейських фільмів для американського ринку.

8. *Звуковий опис* (англ. *Audio description AD*) – додатковий опис візуальних особливостей фільмів для людей з вадами зору.

9. *Суртитли* (англ. *Surtitles*) або *супертитли* (англ. *Supertitles*) – подібні до субтитрів, але ідуть одним нерозривним рядком і застосовуються для перекладу опери або театральної вистави.

10. *Виклад події* (англ. *Narration*) – аудіозапис (озвучка) тексту, а не його виконання, чим відрізняється від одноголосого закадрового перекладу.

11. *Живе субтитрування* (англ. *Live subtitling*) – використовується для прямих включень у випадку відсутності звуку, або пояснення сюжету тощо [1].

Можна зробити припущення, що вибір виду аудіовізуального перекладу в деяких країнах склався історично.

Алгоритм опрацювання аудіовізуального матеріалу такий: 1) спочатку працює перекладач (розшифровує, розпізнає, перекладає аудіоматеріал, кінотекст); 2) редактор редагує текст; 3) звукорежисер розкладає носій на відео, звукову та текстові доріжки; 4) диктор начитує текст у студії; 5) режисер накладає звук (на текст оригіналу, чи створюється нова звукова доріжка, залежно від потреб та технічних можливостей); 6) звук та відео суміщають, здійснюють кодування; 7) субтитри (залежно від технічних можливостей чи потреб, текст-оригінал видаляється, створюється новий текст-переклад).

Аудіовізуальний переклад постійно ускладнюється, що пов'язано сьогодні також із проблемами локалізації перекладних аудіовізуальних творів. Комплексний характер дій аудіовізуального перекладача, що включає не лише безпосередньо переклад, але й укладання субтитрів, підготовку тексту для подальшого озвучування в студії, синхронізацію тексту перекладу та відеоряду, запис дубляжу – усе це свідчить про актуальність розробки проблем «аудіовізуального перекладу», необхідність підготовки спеціалістів у цій галузі. Увага дослідників зосереджується також не лише на вивченні міжмовних закономірностей лінгвістичного перенесення, а й на особливостях сприйняття перекладеного тексту різними категоріями глядачів, оцінку якості перекладу аудіовізуальних творів, дидактичний потенціал аудіовізуального перекладу тощо.

Проведене нами дослідження «відтворення» англійських фільмів та телетрансляцій українською мовою переконує в тому, що така діяльність складна: технології «відтворення» аудіовізуального продукту для нової

(іншомовної) аудиторії відбуваються з урахуванням соціальних, культурних та інших особливостей та визначаються у кожному конкретному випадку.

Література:

1. Переклад мультимедійної продукції. Матеріал з Вікіпедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Переклад_мультимедійної_продукції (дата звернення 19.11.2021).

2. Тупиця О. Ю. Перекладацькі трансформації етнічної картини світу поетичного тексту. *Філологічні науки*. Полтава. 2018. № 28. С. 73-77. URL: <http://philstudies.pnpu.edu.ua/article/view/191662> (дата звернення 19.11.2021).

PUBLIC ADMINISTRATION

Modern control technology

**Волошина О.О., к.е.н., доцент,
Квас О.В., Квас О.Е., Світленко Г.В., магістранти ПУА-20-1зм,
*Донбаська державна машинобудівна академія***

НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Сьогодні в Україні створені і функціонують більше сотні недержавних пенсійних фондів, наявна вся необхідна інфраструктура для їх успішної діяльності, але немає найголовнішого – широкого охоплення юридичних та фізичних осіб системою недержавного пенсійного забезпечення. Серед причин такого стану справ називаються: незначні фінансові можливості підприємств і фізичних осіб, певна недовіра населення до нової форми пенсійного забезпечення і традиційна впевненість серед широкого загалу, що пенсії, як і раніше, має платити держава, але основне, на нашу думку, - низький рівень поінформованості населення, працівників і роботодавців про систему недержавного пенсійного забезпечення, її суть, а також відсутність послідовної державної інформаційної політики щодо діяльності недержавних пенсійних фондів. Для нашої держави впровадження недержавного пенсійного забезпечення є справою об'єктивною, а тому дослідження його складових є необхідним не лише з точки зору задоволення приватного наукового інтересу окремого фахівця, а й для надання науково обґрунтованих рекомендацій щодо відповідного законодавства.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ) є новими фінансовими інституціями для переважної більшості населення. Проте, в світі вони є одними з найбільш популярних засобів здійснення заощаджень, в тому числі на старість, на протипагу банківським депозитам та іноземній валюті. Недержавні пенсійні фонди (НПФ) є елементом третього рівня нової пенсійної системи, що створюється в Україні. Такі інституції надаватимуть послуги з недержавного пенсійного забезпечення, головною метою якого є забезпечення одержання

людьми додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Недержавні пенсійні фонди є фінансовими інститутами соціального захисту населення. Жодна державна солідарна пенсійна система не спроможна забезпечити високий рівень пенсій при низьких розмірах обов'язкових пенсійних відрахувань у несприятливих демографічних умовах. НПФ в Україні розпочали свою діяльність з 2004 році. Сьогодні недержавні пенсійні фонди створили професійне об'єднання – Всеукраїнська асоціація НПФ, яке розпочало свою роботу 3 лютого 2020 року. Головна мета об'єднання недержавних пенсійних фондів України та представників системи недержавного пенсійного забезпечення полягає у формуванні якісного та надійного ринку НПФ з акцентом на захисті прав та інтересів вкладників та підвищенні рівня економічного добробуту та соціальної захищеності пенсіонерів. До складу Асоціації увійшли фонди, що разом обслуговують більш ніж 50% від загальної кількості вкладників всього українського ринку недержавного пенсійного забезпечення. У Державному реєстрі фінансових установ станом на 3.01.2020 міститься інформація про 64 недержавні пенсійні фонди, зареєстровані у 9 регіонах України [1]

Всього загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів станом на 31.03.2020 року 3106,5 млн гривень. Учасниками НПФ є більше ніж 878,3 тис. осіб. Недержавні пенсійні фонди активно виконують своє головне призначення та виплачують пенсії учасникам. Так, станом на 31.03.2020 року НПФ виплатили більше ніж 986,7 млн гривень пенсій.

За рахунок коштів НПФ здійснюються такі види пенсійних виплат:

довічна пенсія (довічний ануїтет) – пенсійні виплати, які здійснюються страховою організацією на підставі договору страхування довічної пенсії протягом життя фізичної особи періодично після досягнення нею пенсійного віку відповідно до законодавства про страхування;

одноразова пенсійна виплата – пенсійна виплата, що здійснюється одноразово на вимогу учасника фонду у випадку:

пенсія у разі медично підтвердженого критичного стану здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) або настання інвалідності учасника фонду;

пенсія у разі недостатності суми пенсійних накопичень учасника на дату настання пенсійного віку для виплати пенсії на визначений строк;

пенсія у разі виїзду учасника на постійне проживання за кордон.

пенсія на визначений строк – пенсійні виплати, що здійснюються за бажанням або на вимогу учасника фонду періодично протягом визначеного строку, але не менше 10 років від початку здійснення першої виплати.

Слід зазначити, що найбільш відомі і великі за розміром активів недержавні пенсійні фонди організовано при крупних комерційних банках України. Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Більша частина регіонів, де вони успішно функціонують являються промислово розвинутими регіонами, оскільки про особисте пенсійне забезпечення старості думає, як правило не населення України, а роботодавці. Приватні пенсійні фонди організовано там, де є попит на дану послугу, там де працюють великі промислові підприємства, або розвинута інфраструктура послуг фінансового сектору. Так, найбільша кількість установ -47 зареєстровано у місті Київ, що складає 73,4% у загальній кількості НПФ України. На другому місці в рейтингу Донецька область з 4 недержавними пенсійними фондами і 6,2% у загальній кількості.

Практично всі економічно розвинуті країни перейшли на трирівневу систему пенсійного забезпечення. Недержавна пенсійна система відіграє надзвичайно важливу роль у пенсійному забезпеченні населення. Вона є єдиним надійним засобом забезпечення гідного рівня життя населення після виходу на пенсію.

Література

1 Державний реєстр фінансових установ. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. Веб-сайт: Портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/dataset/nfp-drfu> (дата звернення 08.11.2021)

PEDAGOGICAL SCIENCES

Problems of training of specialists

Vasilyuk Olena Mikhailivna

*Комунальний заклад освіти "Навчально-виховний комплекс №57
"загальноосвітній навчальний заклад I ступеню - гімназія" ДМР*

FEATURES TEACHING THE FOREIGN LANGUAGE IN THE TERMS OF THE ENVIRONMENTAL EDUCATION

Abstract

The modern teaching of subjects is closely connected with various aspects of life. The correspondene of time in all spheres of human activity is important today. These requirements are particularly important when it comes to education and science tasks. These are the basic principles that are very important for the proper functioning of the country, society and forms the mechanisms of the national development strategy. This issue is very relevant; it has scientific and practical significance. Thus, the aspect of environmental education is a priory for human survival. Ensuring the cleanliness of cities, saving water resources, protecting the purity of air and soil, conservation, restoration and enrichment of biodiversity of all components of biota – these are the main tasks of the ecological direction, which we study at school not only in the science lessons, but also in the foreign language lessons.

Keywords: pedagogy, teaching foreign languages, competence, integrated content lines, ecological orientation, distance learning

Резюме

Сучасне викладання дисциплін тісно пов'язано з різними аспектами життя. Великого значення у сьогоденні набуває відповідність вимогам часу в усіх сферах діяльності людства. Ці вимоги особливо значимі, коли справа стосується завдань освіти, науки, виховання. Це ті основні засади, які дуже важливі для нормального функціонування країни, суспільства та формують механізми стратегії національної розвитку. Дане питання дуже актуальне, має наукову та практичну значимість. Так, аспект екологічного виховання має пріоритетне значення для виживання людства. Забезпечення чистоти міст, економії водних ресурсів, боротьба за чисте повітря та ґрунти, збереження, відновлення та збагачення біорізноманіття всіх складових біоти, - це ті основні задачі екологічного напрямку, які ми вивчаємо у школі не тільки на уроках природничих наук, але і на уроках іноземних мов.

Ключові слова: педагогіка, викладання іноземних мов, компетенції, інтегровані змістовні лінії, екологічна спрямованість, дистанційне навчання.

Вступ

Педагоги використовують дослідницький підхід для вивчення мови (Омельчук С. Дослідницький підхід до навчання мови: лінгводидактичний словник-довідник: навчальний посібник /Сергій Омельчук. - К.: [б. в., 2015. – 56 с.]), де визначається активність пізнання, аспект викладання проблеми, гносеологія, діяльність пізнавальна, дослідження навчальне тощо, що забезпечує успішність викладання матеріалу викладачем та його засвоєння учнем. Дослідницький підхід з урахуванням системного, особистісного, діяльницького та компетентісного підходів забезпечує цілісність викладацької роботи. Найкраща позиція долучити учнів до іноземної мови – це вести урок іноземною мовою (Веди урок іноземною мовою : книга для вчителя (Матвіїшин, та ін., 2012).

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виховання, навчання та освіта створюють наступну педагогічну ланку: дитячий садочок – школа (початкова, середня, старша) – вищі навчальні заклади тощо. Свідоме сприйняття освіти починається саме зі школи, де я працюю, а тому саме ланка школи вимагає від мене вміння працювати, використовуючи сучасні педагогічні методи та дослідницькі підходи згідно класифікації за результатами (описовий, пояснювальний, історичний та відновлення), які базуються на класичних методиках В. Сухомлинського, Я. Корчака, А. Макаренка. *Дослідницький, діяльнісний, особистісний, компетентісним та системний підходи з ретельним плануванням* забезпечують успішне викладання предмету Так, сучасні уроки відтворюють не тільки тему уроку, подачу нового матеріалу та його закріплення, розвиток різних видів компетенцій (*Listening, Reading, Writing and Speaking skills*), але і підтримують *інтегровані змістовні лінії: Це Громадянська відповідальність. Це Лінгвістична компетентність: лексична компетенція. Це Соціокультурна компетентність. Це Загальна компетентність. Це Сфера спілкування: особистісна. Це Здоров'я і безпека. Це Екологічна безпека* (mon.gov.ua). Школа не тільки навчає, але і виховує особистість комплексно. Особливо цікавою для мене є розвиток *компетенції, що пов'язана з екологічним аспектом.*

Метою статті є надати посиленій розвиток *компетенції, що пов'язана з екологічним аспектом* з урахуванням вимог часу, а саме: зміна клімату, послаблення екосистемних послуг біоти, надмірне споживання та використання природних ресурсів людством.

Виклад основного матеріалу

На уроках англійської мови ми користуємося у 6-му, 7-му, 8-му класах підручниками Next Move 1, Next Move 2, Next Move 3 (LBCBooks, www.PearsonELT.com), All Clear 5, 6 (LBCBooks, www.Ibebooks.com.ua), Алла Несвіт (підручник English book), де приділяється багато уваги вирішенню екологічних проблем (*Clean this beach up, Don't cut that tree down, Don't damage*

the environment, Don't pollute our rivers, Don't throw that away, Don't waste water, Plant vegetables, Protect our planet, Recycle those, Reuse old things, Save the whale, Turn it off when you finish with it, etc.) та здоровому способу життя: вживання здорової їжі *Healthy food (borsch, vareniks, galuschky, dairy products) and after school activities (to go for a walk, to go to the swimming pool, play basketball, making model cars, drawing pictures, etc.)*. Знання Vocabulary, за таких умов, є вирішальним. Ми намагаємося багато спілкуватися на екологічні тематики та обмінюватися інформацією стосовно спортивних клубів, створюючи *Project works*, пропагуючи здоровий спосіб життя. Мною було опубліковано ряд робіт, що пов'язані з ростом та розвитком рослин в умовах урбоєкосистем (Vasilyuk, 2017a) в умовах природного засолення (Dzyubak, Vasilyuk, 2009; Vasilyuk, Dzyubak, 2009; Vasilyuk, 2015) в умовах паркових зон промислового міста Дніпро на прикладі антропогенно забрудненого парку (парк Кирилівка, місто Дніпро) у порівнянні з контрольним об'єктом (парк Дружби, місто Дніпро) та з'ясування тваринного та рослинного видового біорізноманіття (Vasilyuk, 2017b, 2017c) на фоні дії катіонів важких металів (*Ni, Cd, Pb, Sn, Fe, Zn,*) та аніонів солей (Cl^- , SO_4^{2-} , $Cr_2O_7^{2-}$) інших антропогенних чинників на ріст та розвиток деревино – чагарникової (Василіук, 2016b, 2016c) та трав'янистої рослинності на фоні протекторної дії зооценотичного блоку на прикладі вермікультури (Василіук, 2016a) та гумітів (Vasilyuk, 2010), функціональної діяльності ссавців (Vasilyuk, 2013a; Vasilyuk, 2013; Vasilyuk, 2013c).

Такі *компетенції* не тільки тренують словниковий запас з англійської мови, латини, але й формують світогляд, що спрямований на захист довкілля. Контроль знань можливо перевіряти у тестовому режимі (Tests, 15 -18), активувати інтерес школярів до предмету доцільно методичною розробкою у вигляді змагального заняття - вікторини (Vasilyuk, 2020).

Висновки

Дана методика має наукову новизну, актуальність, практичне, та теоретичне значення. Дана методика не тільки дає знання з іноземної мови, покращує їх засвоєння, забезпечує контроль, але сприяє етичному, екологічному та естетичному вихованню учнів, яким у майбутньому буде належати увесь світ.

Список використаної літератури

1. Dzyubak, O.I., Vasilyuk, O.M. The influence of chloride salinity on morphometric and biochemical parameters in the dynamics of plant growth and development. Proceed. Intern. Conf. 'Fundamental and applied research in biology', Donetsk, 2009, Veber, (in Ukraine).
2. Vasilyuk, O.M., Dzyubak, O.I., Physiological and biochemical parameters of plants as markers of a condition of environment. Proceed. Int. Conf. Fundamental'ni ta Prykladni Doslidzhennja v Biologii. Donetsk, 2009, Veber, (in English).
3. Vasilyuk, O.M. Effect of plant growth regulators of humic nature on biochemical parameters in leaves of *Salix alba* L. in condition of water salinity. Proceed. International Scientific Conference 'Biodiversity: theory, practice and methodological aspects of studying in secondary and high school', 2010, Poltava, (in Ukrainian).

4. Vasilyuk, O.M. Effect of *Lead* on *Alanine Aminotransferase* activity in *Glechoma hederacea* L. leaves subject to digging function of Mammalia. Proceed. Int. Conf. Vedecky Prumysl Evropskeho kontinentu, 2013a. Díl 28: Biologické vědy. Chemie a chemická technologie. Praha. Education and Science.
5. Vasilyuk, O.M. Effect of *Nickel* on *Aspartate Aminotransferase* activity in *Glechoma hederacea* L. leaves subject to excretory function of Mammalia. Proceed. Int. Conf. Zprávy vědecké ideje – 2013b. Díl 19: Biologické vědy. Chemie a chemická technologie. Praha. Education and Science.
6. Vasilyuk, O.M. Effect of *Nickel* on *Alanine Aminotransferase* activity in *Glechoma hederacea* L. Leaves subject to excretory function of Mammalia Proceed. Int. Conf. Perspektywiczne opracowania sa Nauka I technikami 2013c, V. 29, Nauk biologicznych, Przemysl: Nauka I studia.
7. Vasilyuk, O.M. Morpho-physiological characteristics of growth and development of plants in condition of high salinity. /Biological Bulletin of Bogdan Chmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, 2015, 5(3), 18–31. DOI: <http://dx.doi.org/10.7905/bbmspu.v5i3.983> (in Ukrainian).
8. Vasilyuk, O.M. Effect of protective function of Vermiculture products on morphological and physiological characteristics of growth and development of plants in the condition of abiotic factors. 2016a, <http://dx.doi.org/10.15421/201620>.
9. Vasilyuk O.M. Effect of plant growth regulators on growth on antioxidant enzymes protection under antropogenic emissions// Biological Bulletin of Bogdan Chmelnytsky Melitopol State Pedagogical University 6 (3), 80-87, 2016b. DOI: <http://dx.doi.org/10.15421/201674>.
10. Vasilyuk O.M. Effect of plant growth regulators in the conditions of anthropogenic environmental factors Biological Bulletin of Bogdan Chmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, 2016c, 6(2), 268–276. DOI: <http://dx.doi.org/10.15421/201657>.
11. Vasilyuk O.M. *Robinia* plants as an indicator of animal environmental component of urban ecosystem services / Ukrainian Journal of Ecology, 2017a, 7(1), 77–83, UDC 599:574.4+577.15
12. Vasilyuk OM. The zoogene mechanism environment optimization as an instrument of ecosystem services of biogeocoenoses under the exogenous *loading* conditions //«Fundamental and applied science - 2017» Materials of XIII International research and practice conference. Vol. 7: Construction and architecture. Medicine. Biological sciences. Ecology. – Science an Education Ltd. Sheffield. UK, 2017b.-P. 59 – 74. Секція: Ecology.
13. Vasilyuk O.M. Zoological optimizing action mechanism of the urban conditions as a structural element of ecosystem services providing // "Nauka I inowacja - 2017", Materiały XIII Międzynarodowej naukowí – praktycznej konferencji. Díl 5: – Przemysl «Nauka I studia», 2017c.- P. 68 – 75. Секція: Ecology.
14. Vasilyuk, O.M. How can you improve the English study with the quiz use // Fundamental and applied science - 2020» Materials of XVI International scientific and practice conference. Vo6. 12. Science an Education Ltd. Sheffield. UK, 2020. - P. 94 – 102. Секція: Modern methods of teaching.

15. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part I, for 3-rd year pupils. (According to Alla Nesvit's course program). Сертифікат № JY156526 від 10.04.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-i-for-3-rd-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-21409.html>.
16. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part II. Think and answer, for 3-rd year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Сертифікат № QL 1071 32 від 10.04.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-ii-think-and-answer-for-3-rd-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-21525.html>.
17. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part I. Weather. Seasons, for 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program) Сертифікат №IL 485869 від 10.04.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-i-weather-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-21555.html>
18. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part 3. Say and write, for 3-rd year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Our activity. Сертифікат № KR 592912 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-3-say-and-write-for-3-rd-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-our-activity-44207.html>.
19. Веди урок іноземною мовою : книга для вчителя / В.Г. Матвіїшин, С.П. Гандзюк, В.В. Фіщук; за загал. ред. доктора філологічних наук, професора В.Г. Матвіїшина. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 132 с.

Vasilyuk Olena Mikhailivna

*Комунальний заклад освіти "Навчально-виховний комплекс №57
"загальноосвітній навчальний заклад I ступеню - гімназія" ДМР*

TEACHING THE FOREIGN LANGUAGE IN THE TERMS OF THE DISTANCE LEARNING

Abstract

The correspondene of time in all spheres of human activity is important today.

These requirements are particularly important when it comes to education and science tasks. These are the basic principles that are very important for the proper functioning of the country, society and forms the mechanisms of the national development strategy. This issue is very relevant; it has scientific and practical significance. The modern requirements are the teaching of the subjects in a distance.

Teaching the foreign languages in the terms of the distance learning allows you to attract the Internet resources of the various profiles.

Keywords: pedagogy, teaching the foreign languages, competence, integrated content lines, ecological orientation, distance learning

Резюме

Великого значення у сьогоднішній набуває відповідність вимогам часу в усіх сферах діяльності людства. Ці вимоги особливо значимі, коли справа стосується завдань освіти, науки, виховання. Це ті основні засади, які дуже важливі для нормального функціонування країни, суспільства та формують механізми стратегії національної розвитку. Дане питання дуже актуальне, має наукову та практичну значимість. Сучасні вимоги – це викладання предметів дистанційно, online.

Викладання іноземних мов в умовах дистанційного навчання дозволяє залучати Інтернет - ресурси різного профілю.

Ключові слова: педагогіка, викладання іноземних мов, компетенції, інтегровані змістовні лінії, екологічна спрямованість, дистанційне навчання.

Вступ

Педагоги використовують дослідницький підхід для вивчення мови (Омельчук, 2015), де визначається активність пізнання, аспект викладання проблеми, гносеологія, діяльність пізнавальна, дослідження навчальне тощо, що забезпечує успішність викладання матеріалу викладачем та його засвоєння учнем.

Дослідницький підхід з урахуванням системного, особистісного, діяльницького та компетентнісного підходів забезпечує цілісність викладацької роботи.

Найкраща позиція долучити учнів до іноземної мови – це вести урок іноземною мовою (Матвіїшин, 2012). В умовах змішаного навчання (online and offline) знання іноземної мови набуває практичного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дистанційна освіта (наказ, 2013) вимагає особливих навичків щодо викладання нового матеріалу, його закріплення та контролю над засвоєнням. Виконати вимоги якості дистанційного навчання забезпечують цифрові технології, за допомогою яких вчитель може додати різноманітності уроку та ефективно перевірити якість знання учнів. Для цього я створюю тести на ресурсі *Vseosvita.ua*, проводжу уроки у *Zoom*, надсилаю домашні завдання у *Viber*, отримую виконані завдання у *gmail.com*, виставляю оцінки та додатково надаю домашнє завдання з урахуванням *компетенцій* у *atoms.com.ua* (електронний класний журнал та електронний щоденник), підвищую рівень своєї кваліфікації у *Classroom.google.com* тощо).

Актуальним є дистанційне навчання з використанням Інтернет – ресурсів, таких як *Google*, таких як *Google Dictionary*, *Gmail*, *Google Cloud Print*, *Google Translate*, *Google Desktop*, *Google Chrome*, *Google Scholar* тощо (Шевченко, 2016).

Метою статті є ефективно використовувати різні Інтернет – ресурси для покращення якості отриманих знань, для полегшення пошуку навчальних завдань. Навчити учнів використовувати сучасні технології у повному обсязі з користю, надавши елемент зацікавленості та продемонструвати, що використання Інтернет – технологій корисно в певному обмеженні часом, що стимулює витратити час на здоровий спосіб життя.

Виклад основного матеріалу

Я веду *планування* своїх уроків. Обов'язково забезпечую виконання *інтегрованих змістовних ліній*.

Громадянська відповідальність. Очікувані результати: ознайомлення та використання правил ввічливості. *Лінгвістична компетентність*: лексична компетенція, граматична компетенція, фонетична компетенція. *Соціокультурна компетентність*: обирати та вживати відповідні до ситуації слова привітання, ввічливості, ввічливі слова та фрази, розуміти їх особливості. *Загальна компетентність*: стежити за інформацією, розуміти та відтворювати зразки мови, співпрацювати у парах. *Сфера спілкування*: особистісна. *Здоров'я і безпека* – здатність вести здоровий спосіб життя, формувати навколо себе безпечне життєве середовище, *Екологічна безпека* – компетентність, що формує соціальну активність, екологічну свідомість, дбайливе й відповідальне ставлення до довкілля, усвідомлення важливості сталого розвитку для збереження довкілля й нормального розвитку суспільства (*mon.gov.ua*). Збільшую рівень знань з екологічної безпеки з використанням моїх наукових публікацій екологічного напрямку (Dzyubak, Vasilyuk, 2009; Vasilyuk, Dzyubak, 2009;). Школа не тільки навчає, але і виховує особистість комплексно. А також компетенцій, що

пов'язані з вивченням іноземної мови (*Listening, Reading, Writing and Speaking skills*).

Використовуємо підручники Next Move 1, Next Move 2, Next Move 3 (LBCBooks, www.PearsonELT.com), All Clear 5, 6 (LBCBooks, www.Ibebooks.com.ua), Алла Несвіт (підручник English book) на уроках англійської мови у 6-му, 7-му, 8-му класах.

У роботі використовую дослідницький, діяльнісний, особистісний, компетентнісний та системний підходи з ретельним плануванням для забезпечення успішного викладання предмету.

Працюю у ресурсі Zoom 35 хвилин, у Viber 5 хвилин, працюю у gmail.com залежно від кількості отриманих домашніх завдань, у atoms.com.ua до 10 хвилин, після цього заповнюю класний журнал у паперовому вигляді.

Контроль знань доцільно перевіряти у тестовому режимі (Tests, 8 -18), заохочую школярів до вивчення предмету методичною розробкою у вигляді змагального заняття - вікторини (Vasilyuk, 2020).

Висновки

Дана методика має наукову новизну, актуальність, практичне, та теоретичне значення, оскільки поєднує між собою навчання у змішаній формі – *online and offline*. Дана методика дає знання з іноземної мови, покращує їх засвоєння, забезпечує контроль, вдосконалює знання з використання відповідних *Інтернет - ресурсів та Інтернет - джерел*, сприяє етичному, екологічному та естетичному вихованню учнів.

Список використаної літератури

8. Dzyubak, O.I., Vasilyuk, O.M. The influence of chloride salinity on morphometric and biochemical parameters in the dynamics of plant growth and development. Proceed. Intern. Conf. 'Fundamental and applied research in biology', Donetsk, 2009, Veber, (in Ukraine).
9. Vasilyuk, O.M., Dzyubak, O.I., Physiological and biochemical parameters of plants as markers of a condition of environment. Proceed. Int. Conf. Fundamental'ni ta Prykladni Doslidzhennja v Biologii. Donetsk, 2009, Veber, (in English).
10. Веди урок іноземною мовою : книга для вчителя / В.Г. Матвіїшин, С.П. Гандзюк, В.В. Фіщук; за загал. ред. доктора філологічних наук, професора В.Г. Матвіїшина. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 132 с.
11. Омельчук С. Дослідницький підхід до навчання мови: лінгводидактичний словник-довідник: навчальний посібник /Сергій Омельчук. - К.: [б. в., 2015. – 56 с.]
12. Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України 25 квітня 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>.
13. Дистанційне навчання за допомогою сервісів Google/ Шевченко Аліна Василівна,/ Комп'ютер у школі та сім'ї, №6, 2016.- с. 48 – 52.
14. Vasilyuk, O.M. How can you improve the English study with the quiz use // Fundamental and applied science - 2020» Materials of XVI International scientific and

practice conference. Vo6. 12. Science an Education Ltd. Sheffield. UK, 2020. - P. 94 – 102. Секція: Modern methods of teaching.

15. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part 2. Weather. Seasons. For 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Our activity. What can you do in such weather? Сертифікат № UY 656742 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-2-weather-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-our-activity-what-can-you-do-in-such-44213.html>.

16. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part 3. Nature. Seasons. For 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Сертифікат №FA 137760 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-3-nature-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-44254.html>

17. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Part 4. Nature. Seasons. For 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Сертифікат №IR 612717 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-part-4-nature-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-44276.html>

18. Vasilyuk O.M. The logical test "The seasons". Part 5. Nature. Seasons. For 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program). Сертифікат № EP 008949 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-the-logical-test-the-seasons-part-5-nature-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-44355.html>.

19. Vasilyuk O.M. Test "The seasons". Write the similar items. Part 6. Nature. Seasons. For 5-th year pupils (According to Alla Nesvit's course program and I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № XC 406127 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-seasons-write-the-similar-items-part-6-nature-seasons-for-5-th-year-pupils-according-to-alla-nesvits-course-program-and-i-fomina--44453.html>.

20. Vasilyuk O.M. Test "He and she. The Gender". Find the pair. Part 1. For 9-th year pupils (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № OP 136181 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-he-and-she-the-gender-find-the-pair-part-1-for-9-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-44530.html>.

21. Vasilyuk O.M. Test "He and she. The Gender". Find the pair. Part 2. For 9-th year pupils. (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № RP 704629 від 03.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-he-and-she-the-gender-find-the-pair-part-2-for-9-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-44664.html>.

22. Vasilyuk O.M. Test "He and she. The Gender". Part 3. Fauna. Terrestrial Ecosystems. Domestic animals. For 9-th year pupils (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № CA 034063 від 23.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/next-12-vasilyuk-om-test-he-and-she-the-gender-part-3-fauna-terrestrial-ecosystems-domestic-animals-for-9-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-f-82985.html>.

23. Vasilyuk O.M. Test "He and she. The Gender". Part 4. Fauna. Wild animals. For 5-th year pupils (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат №ZX 694282 від 23.05.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-he-and-she-the->

[gender-part-4-fauna-wild-animals-for-5-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-83001.html](https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-animals-for-5-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-83001.html).

24. Vasilyuk O.M. Test "Animals". For 5-th year pupils (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № ТВ 350763 від 30.06.2020 / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-animals-for-5-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-91637.html>.

25. Vasilyuk O.M. Test "The sound of animalis". For 5-th year pupils (According to I. Fomina and L. Fomina). Сертифікат № ДН 775372 від 30.06.2020. / <https://vseosvita.ua/test/vasilyuk-om-test-the-sound-of-animalis-for-5-th-year-pupils-according-to-i-fomina-and-l-fomina-91639.html>.

Бобрицька Валентина Іванівна,
доктор педагогічних наук, професор;

Коба Ірина Віталіївна,
*студентка 2-го курсу освітньо-професійної програми «Початкова освіта»
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Україна*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Формування глобального освітнього простору суттєво впливає на процес і результати навчання та виховання молодшої людини в сучасному навчальному закладі. Водночас із беззаперечним і часто неоднозначним впливом цього простору на розвиток інформаційно-освітніх систем, це створює потужний стимул для теоретичних і прикладних досліджень нагальних проблем освіти в умовах її інформатизації. З огляду на це, інформатизація освіти у педагогічному закладі вищої освіти (далі – ЗВО) спрямована на підготовку кваліфікованого учителя, зокрема початкових класів, з урахуванням запитів суспільства щодо його конкурентоспроможності, компетентності, мобільності, здатності працювати на рівні світових стандартів, готовності до постійного професійного удосконалення впродовж життя.

Оскільки педагог є ключовою постаттю освітнього процесу, то особливо відчутною є потреба пошуку адекватних методик навчання у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Тож метою цього дослідження визначено: обґрунтування доцільності застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у формуванні готовності у майбутнього вчителя початкових класів до оцінювання навчальних досягнень учнів.

Узагальнення теоретичних напрацювань і власного досвіду викладання у педагогічному ЗВО [1; 2; 3] дає підстави для висновку про те, що умовою здійснення ефективної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до оцінювання навчальних досягнень учнів є ІКТ. Визначаємо провідною умовою ефективності цього процесу таку організацію освітнього процесу у ЗВО, за якої *методика оцінювання навчальних досягнень студентів є своєрідною проєкцією*

їх майбутньої професійної діяльності. Вважаємо, що ефективність застосування ІКТ як засобу формування готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювання навчальних досягнень учнів створюється шляхом проведення науково-дослідної роботи, практикою зняряддевого застосування персонального комп'ютера, системами опрацювання тестової, графічної, числової інформації, баз даних і знань, застосування ІКТ для підготовки до навчальних занять та електронного навчального курсу (далі – ЕНК), що базується на платформі Moodle навчального закладу, зокрема Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Студент на базі платформи Moodle може вивчати матеріал зареєстрованих курсів у визначеній послідовності, проходити навчальні та контрольні тести, виконувати завдання, задавати запитання на форумі викладачу. Вся статистика проходження курсу зберігається і є доступною студенту і викладачу. Наприклад, структура ЕНК «Актуальні проблеми педагогіки» (викладач: професор В. Бобрицька) на базі платформи Moodle має такі блоки:

загальна інформація про дисципліну, що включає такі компоненти: робоча програма, календарний план, критерії оцінювання, друквані джерела та Інтернет-ресурси, глосарій, путівник по курсу (презентація, форум тощо);

2) Змістові модулі, що мають такі складники: путівник, що включає методичні матеріали та форум; теоретичний навчальний матеріал у вигляді структурованого лекційного матеріалу, мультимедійні презентації лекцій, аудіо-, відео- навчальних матеріалів та тестів (навчального та контрольного); практичні (семінарські, лабораторні роботи), які включають завдання для обговорення, список індивідуальних завдань та методичні рекомендації (інструкції) з виконання роботи; завдання для самостійної роботи з методичними вказівками (інструкціями) до виконання завдань, списку індивідуальних завдань та критеріїв для їх оцінки, тесту;

модульний контроль, яким передбачено контрольні запитання та типові відповіді, тест для самоконтролю та контрольний тест;

3) підсумкова атестація.

Для ефективної реалізації методики оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів початкових класів як своєрідної проєкції їх майбутньої професійної діяльності з визначення ефективності набуття учнями знань і компетентностей, важливо урахувати також й те, що значна частина навчальних

годин з вивчення кожної дисципліни відводиться на самостійне опрацювання. У матеріалах ЕНК розміщено додатковий теоретичний матеріал (ресурс типу урок), завдання для самостійного виконання та методичний матеріал, який забезпечить його якісне виконання студентами. Завдання формулюється у такій формі: текст завдання, форма подання результатів виконання, критерії оцінювання, термін виконання, список додаткових друкованих та Інтернет-джерел. Наприклад, складник «Критерії оцінювання» містить інформацію щодо системи оцінювання поточних і підсумкових навчальних досягнень студентів з дисципліни. З кожного модуля вказується розподіл балів за виконання завдань та шкала оцінювання та гіперпосилання на кожен елемент, що оцінюється. Навчально-методичні матеріали з практичних (семінарських, лабораторних) робіт оформляються у вигляді: вебсторінки (сторінок), посилань на файли різних форматів та завдань. Результат виконання лабораторної (практичної) роботи студенти можуть надсилати викладачеві в електронній формі до навчального порталу, подавати у паперовому вигляді або усно. Але у будь-якому разі використовується типи ресурсу *завдання*. Після перевірки та оцінювання виконаних завдань, викладач має виставити бали до електронного журналу (е-журналу).

Узагальнення викладеного дає змогу сформулювати низку узагальнень. По-перше, інформатизація освіти дає можливість найефективніше використовувати потенціал методів і засобів ІКТ усіма учасниками освітнього процесу. По-друге, застосування ІКТ у процесі оцінювання навчальних досягнень учнів/студентів є невід'ємною складовою удосконалення освітнього процесу у загальноосвітній/вищій школі. По-третє, практичний досвід свідчить, що застосування системи Moodle у процесі діагностики рівня набутих майбутнім учителем початкових класів знань і компетенцій дає йому можливість ще на етапі навчання у педагогічному ЗВО опанувати методику оцінювання навчальних досягнень своїх та інших, вмінь моделювати ці процеси з огляду на специфіку його майбутньої професійної діяльності.

Література:

1. Бобрицька В.І. Підготовка майбутнього вчителя до оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах інформатизації освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. Вип. 55. Педагогічні науки: реалії і перспективи. 2016. С.27-32
2. Бобрицька В.І., Глушак О. М. Основи інформаційної культури бакалаврів з філології: навч.-метод. посібн. [для студ. закл. вищ. освіти]. Полтава : Поліграфічний центр «Скайтек», 2014. 116 с.
3. Бобрицька В.І. Процька С. М. Організаційно-педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки студентів гуманітарних спеціальностей. *Вісник Житомирського університету*. 2013. С. 34 – 37.

Social pedagogy

д. філос. н. Мальцева О.В., магістрант Фрідман І. Є.

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» (м. Маріуполь, Україна)

КАТЕГОРІЯ «ГЕНДЕР» ТА ЇЇ ЗМІСТ У ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Постановка проблеми. Багатоаспектне поняття «гендер» по-різному інтерпретується дослідниками та стало в останній третині ХХ – початку ХХІ століття основною категорією міждисциплінарної галузі наукового знання під назвою «гендерні дослідження». Дослідження гендерних відносин в сучасному суспільстві поступово перетворюється на складову частину більшості соціальних і гуманітарних наук, але при цьому різні науки і наукові співтовариства мають неоднаковий ступінь чутливості до включення гендерної тематики в своє інтелектуальне поле. Проте, категорія гендеру виявляється в даний час логіко-теоретичним інструментом наукового аналізу різних сфер сучасного суспільства, перш за все, соціальної сфери. У свою чергу, одним з основних інститутів соціальної сфери є соціальна робота [1].

Мета даного дослідження – простежити генезис категорії «гендер» та її зміст у теорії соціальної роботи.

Інституційний підхід дозволяє виявити в багатьох проявах практичної соціальної роботи її соціально-інтегративний характер, який обумовлює специфіку змісту теорії соціальної роботи, яка полягає в комплексному, багатовимірному підході до соціальної дійсності, а також передбачає безліч поглядів на людину, середу його життєдіяльності і на можливості надання йому соціальної допомоги та підтримки.

Дана обставина означає включення в дослідження процесів практичної соціальної роботи теоретичних положень і концептуальних обґрунтувань з педагогічних, соціологічних, економічних та ряду інших наук. Основні методологічні передумови свого розвитку теорія соціальної роботи творчо запозичує з філософських, психологічних і соціологічних знань. Зокрема, область соціологічного знання особливо важлива для дослідження проблем гендерних відносин, так як саме загальна соціологія надає досліднику весь необхідний понятійний апарат, і в рамках змісту та проблематики цієї наукової дисципліни відбувається його концептуалізація. Серед найбільш значущих

питань соціологічного дослідження феномену гендеру в сучасному суспільстві, крім концептуалізації самої категорії «гендер», виділяються наступні [1]:

- типологізація рівнів прояву гендерних відносин;
- визначення суб'єктів гендерних відносин на кожному з рівнів їх прояву в сучасному суспільстві;
- визначення і пояснення випадків переходу гендерних груп і їх окремих представників з позицій суб'єктів на позиції об'єктів гендерних відносин;
- обґрунтування природи гендерних стереотипів і змісту гендерних зв'язків і взаємодій;
- розкриття феноменів гендерної нерівності в професійній сфері (наприклад, «горизонтальна і вертикальна професійна сегрегація»);
- виявлення характеру розподілу ролей і владних функцій в міжособистісних відносинах і ін.

У сучасній вітчизняній соціологічній теорії визначено, що гендерні відносини проявляються на декількох рівнях, і в залежності від специфіки конкретного рівня, як суб'єктів гендерних відносин можуть виступати окремі індивіди – чоловіки і жінки (*мікрорівень*), групи чоловіків і групи жінок (*мезорівень*), держава з одного боку, групи жінок і чоловіків з іншого (*макрорівень*). І як результат, в залежності від особливостей конкретного рівня змінюються форми і зміст гендерних відносин їх учасників.

Таким чином, гендер стає «корисною», тобто функціональною, багаторівневою *категорією*. Проблема соціальних зв'язків, відносин між суспільством, групою і індивідом, що враховує гендерний аспект, будучи основною в сучасній соціології, виступає також однією з ключових проблем теорії соціальної роботи [2].

У свою чергу, гендерний підхід в теорії соціальної роботи дозволяє дослідникам критично вивчити зміст і функції існуючих в суспільстві систем соціального забезпечення, зайнятості, освіти і охорони здоров'я. При цьому повинні враховуватися відмінності в економічному, неекономічному і позаекономічному (соціокультурному) становищі жінок і чоловіків в сучасному суспільстві.

Слід визнати, що теоретичні та емпіричні дослідження гендерних аспектів соціальної політики та соціальної роботи мають відносно недавню історію. Разом з тим, їх об'єднує те, що *суб'єктами* і *об'єктами* соціальної політики, одержувачами різних соціальних послуг завжди виступали, виступають і будуть виступати чоловіки і жінки, що знаходяться на диференційованих статусних позиціях в суспільному та приватному

секторах. Перш за все, гендерні особливості практики соціальної роботи виявляються в тому, що більшість клієнтів різних за спрямованістю своєї діяльності соціальних служб складають *жінки* (незаможні, самотні, особи похилого віку, матері-одиначки, багатодітні матері, матері дітей-інвалідів, безробітні) [2].

Від того, розпізнають чи соціальні працівники-практики у своїй професійній діяльності гендерна нерівність на індивідуальному рівні – в безпосередній взаємодії з клієнтами, або на структурному рівні – в організаційних, соціальних, соціокультурних і політичних зв'язках і відносинах, залежать перспективи антидискримінаційного соціального обслуговування, досягнення соціальної справедливості в локальному співтоваристві.

Таким чином, оскільки сучасна професія соціального працівника має прикладний характер, остільки важливою складовою даного виду професійної діяльності має бути здійснення принципів гендерної рівності в їх загальносоціологічному (науково-теоретичному) і філософському (теоретико-методологічному) розумінні.

У сучасній науці загальноприйнято, що практика соціального обслуговування ґрунтується на принципах дотримання прав людини і тому соціальному законодавстві, яке беззастережно визнає права громадян на допомогу і підтримку безвідносно статі. З іншого боку, очевидно і те, що переживання клієнтом важкої життєвій ситуації завжди є гендерно вираженим і детермінованим [3].

Практика соціальної роботи показує, що одні й ті ж соціальні і психосоціальні проблеми по-різному сприймаються дівчатками і хлопчиками, жінками і чоловіками в силу гендерної специфіки системи соціальної стратифікації, а також через особливості гендерних ролей, ідеалів, стереотипів і соціальних очікувань, які існують в кожному конкретному суспільстві.

З якими б проблемами сучасного суспільства і конкретних груп населення не були професійно пов'язані соціальні працівники – бідністю, наркоманією, питаннями охорони дитинства, безробіттям, житловими або молодіжними проблемами, проблемами людей похилого віку, одиноких матерів, багатодітних сімей або сімей з інвалідами, сімейним насильством і ін., – так чи інакше вони стикаються з *патріархат* ними за своєю суттю соціальними відносинами, а також дискримінаційними за змістом *практиками виключення*, де фактор статі грає дуже істотну роль, посилюючи прояви соціальної несправедливості, пов'язаної з такими характеристиками індивіда, як вік, етнічність, раса і соціально-економічний стан [3].

На думку зарубіжних дослідників гендерних проблем соціальна дискримінація жінок або, точніше, *дискримінація за статевою ознакою* виявляється наслідком нерівної участі чоловіків і жінок у структурах влади, і в цьому сенсі жінки страждають більше, ніж чоловіки. Дискримінація виражається в нерівноправності жінок, заснованій виключно на статевій ознаці. Вона багато в чому ставить жінку в сучасному суспільстві в залежне становище і призводить до серйозних соціальних, соціокультурних, економічних та політичних наслідків для жінок як соціальної групи (*Н. Готтліб*). Емпіричні дослідження показують, що соціальні працівники в сучасному українському суспільстві реалізують свою професійну діяльність в умовах, коли, незважаючи на всі законотворчі зусилля в області гендерного рівноправ'я, на рівні прийняття рішень в органах представницької і виконавчої влади проблеми нерівності за ознакою статі в значній мірі ігноруються.

У свою чергу, теоретичний підхід до гендерних досліджень заснований на тому, що гендерно-чутлива практика надання соціальної допомоги нужденним спирається на принципи гуманістичної і критичної феміністської соціальної роботи в процесі взаємодії з окремим клієнтом, групою клієнтів або клієнтами в соціальних мережах.

Зарубіжний дослідник теорії соціальної роботи М. Пейн виявляє радикальний, критичний, марксистський і феміністський теоретичні підходи до соціальної роботи, вказуючи на те, що за змістом і функціональним призначенням дані підходи мають багато спільного між собою. В контексті теоретико-методологічного аналізу гендерного аспекту практичної соціальної роботи дослідницький інтерес викликає феміністський підхід. Більшість сучасних теоретичних моделей практичної соціальної роботи зазнало впливу ідеології, філософії, теорії і практики фемінізму. В даний час емансипація стає невід'ємною ознакою практичної соціальної роботи у всьому світі переважно в тих випадках, коли мова йде про протистояння і протидії бідності, насильства по відношенню до жінок і дітей, жорстокого поводження з дітьми; про сімейні конфлікти, ізоляваність літніх людей, злочинність, ВІЛ/СНІД та проституції.

В результаті, перспективним напрямком наукового дослідження стають можливі соціальні наслідки фемінізації суспільства як соціального процесу. Велике значення для вивчення питань теорії і практики сучасної *феміністської соціальної роботи*, а також для прогнозування впливу змін гендерної структури українського суспільства на соціальний статус чоловіків і жінок, їх положення на ринку праці, зайнятості та професій; на ціннісні орієнтації і репродуктивна поведінка людей має *гендерна соціологія* [1].

Так, Г.Г. Силласте звертає увагу на необхідність вивчення в рамках гендерної соціології двох принципових і взаємопов'язаних питань: питання про історичні

передумови та методологічних принципах гендерної соціології та питання про особливості соціогендерних досліджень і формування емпіричної бази гендерної соціології як інструменту пізнання соціальної реальності. Зарубіжні і вітчизняні дослідники виходять з того, що практика феміністської соціальної роботи заснована, перш за все, на принципі переосмислення влади, принципі рівноцінності процесу і кінцевого результату, принципі екосистеми і ін[2].

Переосмислення влади є принцип, який *«кидає виклик традиційним ієрархіям і критикує владні відносини між професіоналом-експертом і залежним від нього клієнтом, між менеджером агентства і його підлеглими, між політиками, адміністрацією та населенням»*. Традиційно влада має на увазі контроль і панування над підлеглими для перетворення їх в пасивних і залежних, тому ті, хто мають владу, самі визначають і диктують мети, приховують або спотворюють інформацію і створюють правила для контролю над поведінкою людей [3].

З феміністської точки зору, така патріархатна концепція влади, узурпованої невеликою групою осіб, повинна бути переосмислена, доповнена і наділена ідеями партнерства, «співзалежності», делегування повноважень, широкого розподілу впливу, сили, ефективності та відповідальності. Влада в застосуванні до практичної соціальної роботи повинна розглядатися, скоріше, як фактор, необхідний для створення певних умов діяльності інших, ніж як панування. Отримання права на владу або домагання на неї є політичним актом, так як влада дозволяє людям здійснювати контроль над власним життям і дає можливість самим приймати рішення. Рівноцінність процесу і кінцевого результату означає, що не можна досягати мети за допомогою примусових, несправедливих, жорстоких або патерналістських методів. Тому саме те, як в практичній соціальній роботі досягається мета, саме по собі стає метою.

Наприклад, щоб допомогти матері-одиначці в пошуку постійної роботи, соціальному працівнику явно недостатньо лише забезпечити їй отримання соціальної допомоги, необхідно надати можливості професійної підготовки і доступ до прийнятних послуг дошкільних установ [4].

Екосистемний, або холістський, принцип вимагає врахування цілісності і стійкості змін для індивідів, сімей та спільнот, заперечуючи роз'єднаність і ізольованість людей і суспільства. Зміни навряд чи можна здійснити лише на мікрорівні, так як в феміністській соціальній роботі для вирішення проблеми однієї людини, сім'ї або групи доводиться задіяти формальні і неформальні соціальні мережі, різні організації та різних фахівців,

часто необхідно ініціювання колективної дії і залучення уваги до конкретної соціальної проблеми засобів масової інформації.

Наприклад, випадок домашнього насильства над жінками: часом кризові центри термінової соціальної допомоги, які в принципі втілюють ідеї феміністської соціальної роботи, займаються лише психологічною та юридичною допомогою конкретним постраждалим жінкам, хоча в багатьох інших випадках подібні організації втілюють стратегію дій щодо запобігання насильства, уявляючи собі дану проблему чи не індивідуальною, а соціально-політичною [4].

Така стратегія має на увазі створення груп самопомоги, ініціювання різних громадських рухів проти насильства, освітні програми для дітей і молоді, просвітницьку роботу з журналістами і представниками інших професій. У вітчизняній соціальній філософії і теоретичній соціології склалася думка, що філософія фемінізму детермінована своїм змістом і смисловою спрямованістю появою нової наукової парадигми в дослідженні проблем статі – *гендерної теорії* (гендерології). Разом з тим, філософія фемінізму сама виступає методологією дослідження сучасних гендерних відносин і в такій якості представляє певний гносеологічний інтерес [3].

Слід звернути увагу на те, що філософія фемінізму при відносно зовнішній схожості не тотожна фемінізму як ідеології рівноправності жінок і знання про фемінізм як соціально-політичному русі. Ідеологічний, культурологічний, політологічний і аксіологічний аспекти дослідження феномену фемінізму присутні в розкритті філософського змісту фемінізму і самі стають предметом соціально-філософського осмислення.

У свою чергу, постійно виявляється незадоволеність теоретиків та ідеологів фемінізму сучасною соціальною наукою з приводу того, що в ній зберігається традиційний рівень розуміння проблем становища жінки в суспільстві, що привело як до оформлення їх наукових претензій до західного соціально-гуманітарного розуміння феномену гендеру та гендерних відносин, так і до пошуку пост- і неокласичних теоретико-методологічних підходів до вивчення гендеру в контексті аналізу феномену європейської культури [2].

Соціальна робота, детермінована теорією фемінізму, заснована на уявленні, що ідеологія, соціальна структура і поведінка взаємопов'язані. Наприклад, проблеми клієнта можуть бути наслідком твердих переконань про традиційні гендерні ролі. Тим самим інтервенція в подібну ситуацію ставить наступні цілі: досягнення у клієнта розуміння впливу, який чинять на поведінку патріархатні цінності і структури; розвиток

самокерованої, особистості, що самореалізується; створення або посилення структур, спільнот, практик, заснованих на принципах егалітаризму. У деяких випадках потрібно, щоб індивідуальну або групову психосоціальну роботу терапевтичного характеру проводили соціальні працівники жіночої статі, хоча серед феміністськи налаштованих соціальних працівників зустрічаються і чоловіки.

Найбільш поширені компоненти феміністської соціальної роботи включають інтеграцію теорії і практики; уважне, «активне слухання» жінок; роботу в партнерстві з жінками; розгляд приватних питань як соціально-орієнтованих; визнання взаємозалежності, яка існує між представниками місцевих, національних та міжнародних співтовариств; розуміння характеру відносин між неоплачуваною домашньою роботою жінок і ринком праці; облік зв'язку між відповідальністю жінок за інших і необхідністю задовольняти власні потреби; здатність оцінювати і цінувати досвід, навички та знання жінок; повагу до гідності кожної жінки; дотримання у професійній соціальній роботі принципів і методів, які гарантують благополуччя дітей, чоловіків і жінок [1].

Той факт, що жінки часто стають клієнтами соціальних служб багато в чому через чоловіків, став на Заході очевидним в практичній соціальній роботі в 1960-1970-х роках, коли розвивалося жіночий рух «другої хвилі». У підсумку ця обставина призвело до оформлення *«гендерно-чутливої соціальної роботи»*, заснованої на феміністських принципах.

Зарубіжні дослідники гендерних проблем в соціальній роботі пропонують декілька принципів практичної соціальної роботи з жінками:

- визнавати різноманітність жінок; цінувати їх «сильні» сторони; уникати привілеїв одним групам жінок на шкоду іншим, оскільки це відтворює владні ієрархії в суспільстві;

- ставитися до жінок як до активних агентів змін, здатних самостійно приймати рішення у всіх аспектах їхнього життя;

- надавати жінкам можливість висловитися, розповісти про свої потреби і способи вирішення проблем;

- розглядати індивідуальні проблеми жінок не відокремлено і ізольовано, а в контексті соціальних ситуацій; визнавати взаємозв'язок між конкретними людьми і групами, що мають відношення до проблеми; переконуватися в тому, що потреби жінок задовольняються в системі їх взаємодії з іншими людьми, групами і спільнотами, а особистість кожної жінки теж розглядається як система;

- визнати, що проблеми кожної жінки мають соціальні причини і працювати як на індивідуальному, так і на соціальному рівні в кожному випадку інтервенції; визнавати принцип «особисте є політичним» на макро-, мезо- і мікрорівнях практики; прагнути знаходити колективні рішення для індивідуальних проблем [1].

У свою чергу, здійснюючи соціальну роботу з чоловіками, на думку дослідників, важливо визнавати і враховувати наступні закономірності:

- гендерні відносини пов'язані з владою і грають велику роль в житті чоловіків; маскуліність з'ясовна в аспекті динаміки владних відносин, в яких сильніші прагнуть домінувати над тими, хто вважається соціально підлеглими або слабкими;

- існує зв'язок між структурними обмеженнями, індивідуальною поведінкою і недоліками емоційного розвитку;

- чоловіки мають привілейовані позиції над жінками в силу особливої організації суспільства і відповідають за власну поведінку в «практиках гноблення»;

- чоловіки розрізняються між собою; це різноманітність відображає, в тому числі, різний ступінь привілейованості, як окремих індивідів, так і груп;

- необхідно вітати переосмислення мужності, щоб воно ґрунтувалося на відносинах підтримки і рівності, а не гноблення і домінування. Слід звернути увагу на ту обставину, що в феміністському дискурсі з гендерних проблем виділяється змістовний блок, пов'язаний з емпіричним аналізом гендерних відносин в конкретному суспільстві, з одного боку, і методологією дослідження – з іншого [3].

Висновки за матеріалами конкретних емпіричних досліджень стають основою науково аргументованого діагнозу стану гендерних відносин в конкретному соціокультурному контексті, тоді як методологія в таких дослідженнях виступає як фундаментальний інструмент пізнання, як основа категоріального аналізу.

Термін «методологія» зазвичай застосовується в значенні: *«спеціальне опис сукупності прийомів і методів, що застосовуються в якій-небудь сфері діяльності або дослідженні»*. Але специфічним завданням методології є також *«дослідження взаємообумовленості, взаємозв'язку і залежності систем знань і систем діяльності»*. Саме в цьому сенсі термін *«філософія фемінізму»* використовується в даному випадку для позначення методології, яка розкриває взаємозв'язок системи знань про гендер (*гендерології*) і практики гендерних відносин як системи діяльності, що вивчається науковою дисципліною, яку можна умовно назвати *«гендерної праксеологією»*.

Пропонований термін означає, що філософію фемінізму необхідно відокремлювати від тих чи інших гендерних пояснювальних концепцій і розуміти її як соціально-філософську методологію, що органічно включає категорію біологічної статі і сконструйованого на його основі соціального феномена – *гендеру* – в розгляд соціально-історичного процесу. Філософія фемінізму дозволяє подолати той неприпустимий рівень абстракції філософського аналізу, коли суб'єктом соціально-історичного процесу передбачалося якась безстатева істота або, за замовчуванням, чоловік [4].

Гендерна праксеологія дає, на наш погляд, узагальнене розуміння значення фемінізму як філософської методології гендерних досліджень, яка вважає досвід статі (*гендерний досвід*) невід'ємною характеристикою будь-якого соціального досвіду і розглядає конкретний соціальний суб'єкт і, – що принципово важливо, – окрему соціальну дію в контексті певної статі [1].

Висновок. Таким чином, категорія «гендер» виступає інструментом аналізу гендерних відносин як окремого виду соціальних відносин сучасного суспільства, а гендерні дослідження відносяться до міждисциплінарної галузі наукового знання. Гендерний підхід в теорії соціальної роботи дозволяє критично досліджувати будь-яку соціальну систему з урахуванням конкретних відмінностей становища чоловіків і жінок в сучасному суспільстві. Теоретико-методологічний аналіз гендерних підходів в соціальній роботі як галузі наукового знання свідчить про те, що одним з ефективних інструментів реалізації на практиці принципів рівноправності в суспільстві і окремих соціальних спільнотах є феміністкою соціальна робота.

Література

1. Тугаров А.Б., Петряшкина У.О. Гендерный аспект практической социальной работы: теоретико-методологический анализ. Монография / под общ. ред. Т.И. Лаврёновой. – Пенза: ГУМНИЦ ПГУ, 2016. – 85 с.
2. Ярская-Смирнова Е.Р. Гендерно-чувствительный подход к социальной работе [Электронный ресурс]// <http://do.teleclinica.ru/206340/> (дата обращения 26.11.2015).
3. Темкина А., Здравомыслова Е. Создание гендерной идентичности: методика анализа интервью. // Гендерные исследования. - 2000. - № 5. - С. 211-225.
4. Темкина А., Здравомыслова Е. Социальное конструирование гендера как методология феминистского исследования // Социальное конструирование гендера: феминистская теория // Введение в гендерные исследования. Ч.1: учебное пособие / под ред. И. Жеребкиной - Харьков: Изд-во ХЦГИ; СПб: Алетей, 2001. - С. 147-173.

д. філос. н. Мальцева О.В., магістрант Логвінов Є.Д.

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» (м. Маріуполь, Україна)

ПОНЯТТЯ «НЕПОВНА СІМ'Я» ТА ПІДХОДИ ДО ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Постановка проблеми. Сім'я – це історично-конкретна система взаємин між подружжям, члени якої пов'язані шлюбними або родинними відносинами, спільністю побуту, емоційним зв'язком і взаємними моральними зобов'язаннями. Вона являє собою організовану соціальну групу, в якій розгортаються основні процеси людського життя і яка настільки пов'язана з життям кожного індивіда, що накладає відбиток на весь його розвиток. Історична еволюція сім'ї як соціального інституту привела до того, що в сучасному світі будь-якого єдиного типу родини не стало. Протягом останніх приблизно 150 років інститут сім'ї зазнав значних трансформацій, в результаті яких шлюбно-сімейна структура сучасного людства стала дуже різноманітною. *Одна з форм сімейного життєустрою в літературі і побуті отримали назву неповних сімей.*

Мета даної роботи – дослідити, як змінювалося поняття «неповна сім'я з плином часу та схарактеризувати основні підходи до визначення цього поняття.

Дефініція «неповна сім'я» вживається тільки у вітчизняних дослідженнях. У зарубіжних дослідженнях застосовуються інші словосполучення для позначення типу сімей, в яких з тієї чи іншої причини відсутній один з батьків. Даний термін на німецькій мові звучить як «*unvollstaendige Familie*» – що в дослівному перекладі означає «сім'ї одиноких батьків». У німецькій мові також зустрічається термін «*einelternfamilie*», що означає «сім'я з одним батьком».

В англійській літературі зустрічається термін «*one-parent family*» – «сім'я з одним батьком». До такого типу сім'ї англійські дослідники відносять розведені сім'ї, вдови та сім'ї, які мають позашлюбних дітей.

Фінські соціологи вивченню неповних сімей приділяють особливу увагу. Сім'я з дітьми та одним із батьків фінською мовою позначається терміном «*Yksinhuoltaja*», що в дослівному перекладі означає «підкуватися поодиноці». На думку дослідника А. Демидова, для фінських дослідників одинокі матері чи

батьки – це, перш за все, дорослі люди, що піклуються про дітей поодиночі, а вже потім, по-друге, по-третє, вони – розведені або матері, які не одружені [1].

Е. Івер зазначає, що у Франції з 1981 року увійшов в обіг термін «неповної сім'ї». До категорії неповних сімей належать ті, «у кого ніколи не було, або в даний час немає чоловіка або дружини, і які містять і виховують, принаймні, одну дитину». Однак у цілому в зарубіжній літературі сім'ю, що складається з дітей і одного з батьків, називають «сім'єю з одним батьком», або монобатьківською сім'єю [1].

Слід зазначити, що в середовищі дослідників немає єдності у визначенні якісних характеристик неповної сім'ї. У словнику «Сімейне виховання» неповна сім'я визначається наступним чином: «Неповна сім'я складається з одного батька з одним або декількома неповнолітніми дітьми. Неповна сім'я утворюється внаслідок розірвання шлюбу, позашлюбного народження, смерті одного з батьків або роздільного проживання». У довіднику «Сім'я: соціально-психологічні та естетичні проблеми» дається наступне визначення розподілу неповної сім'ї: «Неповна сім'я – це об'єднання людей, що складається з чоловіка або жінки з його або її потомством, а також включає в деяких випадках інших осіб, пов'язаних з вищезазначеною кровнородинним зв'язком».

На думку А. Волкова, неповна сім'я характеризується наступним чином: «Неповна сім'я – неповне ядро сім'ї. Зазвичай один з батьків з одним або декількома дітьми, які не брали шлюб». Таким чином, неповна сім'я є родиною, де внутрішні відносини складаються між одним з батьків і дитиною/дітьми. В. Архангельський визначає неповну сім'ю як «сім'ю з дітьми, в якій немає одного або обох батьків».

Провідні вітчизняні соціологи сім'ї мають дещо відмінні погляди на визначення даного терміну. Наприклад, Т. Гурко вважає, що «неповною є така сім'я, в якій з неповнолітніми дітьми проживає тільки мати або тільки батько, а причини утворення неповної сім'ї можуть бути класифіковані в такий спосіб:

- позашлюбні (материнські в термінології С. Голоду);
- сім'ї після розлучення;
- сім'ї після вдовства;
- сім'ї, що виникли в результаті розподільного проживання подружжя по різних причин».

С. Голод і А. Клецина особливо підкреслюють, що «неповну сім'ю не можна змішувати з материнською, так як в материнській практично не було чоловіка. Неповні сім'ї виникають внаслідок її вдівства або розлучення». До складу неповної сім'ї включаються або жінка з дітьми (з одною дитиною), або чоловік з дітьми (з одною дитиною), а деякими дослідниками бабуся (дідусь) і внуки. Соціологи вказують, що неповною сім'єю є така сім'я, де відсутній один з батьків або батьківське покоління не присутнє взагалі (діти живуть з бабусями і дідусями без батьків).

А. Макаренко надавав особливого значення структурі сім'ї. Він ввів поняття «повна» і «неповна сім'я», розуміючи під цим сім'ю, що не має батька або матері. Від того, яка за структурою сім'я, залежить і виховання, і успішна соціалізація дитини. Діти з неповних сімей, як правило, більш вразливі, мають ряд комплексів, мати стурбована своїм соціальним становищем розлученої жінки [2]. Дійсно важко зберегти душевну рівновагу, коли дитина починає наполегливо цікавитися, де тато. Мати не має психологічної підтримки, їй нема з ким розділити відповідальність за свою дитину.

Авторитетний спеціаліст в області фамілістики С. Голод приходить до висновку, «що ніхто не може претендувати на детальне передбачення шляхів розвитку сім'ї». За прогнозом А. Синельникова «самим психологічно стійким каноном в ХХІ столітті повинна залишатися сім'я з трьох осіб – тато, мама і дитина». Однак в даний час однією з характерних рис еволюції структури сім'ї можна нарахувати вельми високу частку (30%) неповних сімей.

Питання про неповні сім'ї в Україні є актуальними ще й тому, що в останніх зосереджена значна частина того населення, у якого не склалися природні, закладені в самій основі сімейно-шлюбних відносин умови життя. Це діти, без батька (або матері), дорослі люди, що не мають власної сім'ї і продовжують жити разом з батьками. Таке становище не тільки ускладнює більшості з них матеріальну сторону життя, але і позбавляє їх повноцінного духовного життя, яке могло б дати щасливе подружжя.

Неповна сім'я давно перестала бути незвичним або засуджуваним явищем. Більшу частину неповних сімей складають матері з дітьми (94%). Тата-одинаки – явище вкрай рідкісне, хоча навіть зустрічаються діти-сироти, яких виховують бабусі і дідусі.

У спеціальній літературі в залежності від цих причин виділяються наступні типи неповних сімей:

- неповні сім'ї, що утворилися в результаті розлучення батьків;
- неповні сім'ї, що утворилися внаслідок позашлюбних народжень дітей;
- неповні сім'ї через смерть одного з батьків;
- інші неповні сім'ї, або розширені неповні сім'ї (брат і сестра без батьків, бабусі, дідусі і внук), що утворилися в результаті втрати батьків (смерть, позбавлення батьківських прав, пияцтво, відбування батьками покарання в місцях позбавлення воли) і оформлення прав опіки (піклування) над дітьми будь-ким із їхніх родичів. В останньому випадку найбільш частими бувають випадки, коли дітей беруть на виховання їх бабусі й дідусі.

Зростання неповних сімей безпосередньо пов'язані зі сферою шлюбно-сімейних відносин:

- зміна моральних норм в області статевих взаємин;
- поширення дошлюбних зв'язків;
- зміна традиційних ролей (сімейних) чоловіка і жінки;
- втрата сім'єю своєї виробничої функції;
- невідповідність молоді до шлюбу;
- завищені вимоги по відношенню до шлюбного партнера;
- алкоголізм і наркоманія.

На практиці найбільш частими причинами виникнення неповних сімей є розлучення подружжя і позашлюбне народження. Відповідно, такі типи неповних сімей сьогодні є домінуючими.

Незважаючи на частку неповних сімей, що збільшується рік від року (згідно зі статистикою, неповні сім'ї – це не окремий випадок, а соціальне явище), в соціокультурному контексті вони, орієнтуючись на дітей, характеризують як відхилення від норми, набувають ярлик «соціально неблагополучних» або зараховуються до групи соціального ризику.

Проблеми неповної сім'ї особливо актуальні, бо виховання дітей у неповній сім'ї має низку особливостей:

- недостатній вплив на дитину всередині сім'ї;
- однобічність виховного впливу;

- прояв неврівноваженості батьківських почуттів;
- можливість виникнення в свідомості дитини думки про власну неповноцінність [3].

Дитині для повноцінності потрібна повноцінна сім'я, що складається з мами і тата. Якщо раптом виникла така ситуація, при якій батько виховує самотужки дитину, то необхідно докласти максимум зусиль, щоб дитина в цій сім'ї не відчував себе зайвим. Догляд одного з батьків несприятливо позначається на навчанні, здоров'я, настрої і соціалізації дітей [3].

Проблеми неповної сім'ї являються предметом дослідницького інтересу вчених різних напрямків. У педагогіці неповна сім'я розглядається як один з факторів неблагополучного виховання. В. Титаренко розглядав неповну сім'ю, виходячи з виховної ущербності, а не у вигляді порушення структури сім'ї, як це роблять інші дослідники [4].

У психології неповна сім'я розглядається як форма, що виникає в результаті руйнування її звичної структури – батько, мати і діти; тут досліджується стан батьків, взаємовідносин матері і/або батька з дитиною при порушенні структури сім'ї. А. Синельников зазначає, що «з психологічної точки зору показником неблагополуччя є не стільки частка дітей, що живуть у неповних сім'ях в даний момент, скільки число травм, пережитих ними до досягнення 18 років через втрату одного з батьків» [5].

У дослідженнях вчених-юристів неповна сім'я розглядається як постачальник неповнолітніх правопорушників, що підтверджується даними про підвищення рівні криміногенності серед неповнолітніх дітей, які є вихідцями з неповних сімей.

Серед проблем неповних сімей у більшості випадків особливо гостро стоїть *проблема економічного характеру* (матеріальні труднощі, що переживаються родиною). Сукупний бюджет сім'ї складається з індивідуального трудового доходу, доплат, пенсій, компенсаторних виплат і пільг, які встановлюються державою, аліментов на дітей після розлучення, подарунків в грошах або речами, продуктів від родичів і друзів [5].

Соціально-економічні проблеми притаманні не всім неповним сім'ям, у всякому разі, їх розв'язати протіше, ніж психолого-педагогічні проблеми, присутні в особистісній сфері та міжособистісних відносинах членів неповних

сімей, перш за все дітей. Це, *по-перше*, образа, пригніченість і почуття власної неповноцінності, які можуть відчувати діти після розлучення їх батьків. Нерідко діти звинувачують себе в розпаді сім'ї. *По-друге*, почуття провини перед дітьми, нерідке у жінок (оскільки в більшості випадків у неповній сім'ї матір, одна виховує дітей), що є причиною їх гіперопіки. Прагнучи допустити зниження життєвих стандартів своїх дітей у порівнянні з дітьми з благополучних сімей, мати бере на себе надмірне трудове навантаження, але через надзайнятість, в свою чергу, не може приділяти їм достатньо часу і уваги. Нерідкі також випадки, коли образу на колишнього чоловіка, винного у розпаді сім'ї, жінка виміщує на своїх дітях, виявляючи жорстокість. У будь-якому випадку сприятливий психологічний клімат в сім'ї відсутня [6].

Найбільшою ж проблемою неповних сімей є *труднощі статевої ролі та ідентифікації і орієнтації дітей*. Дитина формує стереотипи своєї поведінки, керуючись зразком, яким для нього є дорослі, в першу чергу батьки. Психолого-педагогічний стереотип припускає у соціальній ролі чоловіка такі риси і ознаки, які не притаманні соціальній ролі жінки. Сама по собі жорстка визначеність цих ролей може мати несприятливий вплив, якщо людина слабка, а стереотип вимагає від неї домінування, сили, мужності або навпаки. Але в неповній сім'ї (тим більше, якщо вона стала такою на ранніх стадіях соціалізації дитини або спочатку була неповною), дитина позбавлена зразка того, як повинні вести себе чоловіки і жінки в різних ролевих ситуаціях, тому в майбутньому, щодо своєї власної сім'ї людина далеко не завжди зможе продемонструвати адекватну статевою поведінку, це призводить до дисфункціональності і конфліктів і, можливо, теж до розпаду сім'ї. Крім того, батько з дитиною має більше шансів створити нову сім'ю, ніж мати з дитиною. Тому однією з проблем такої сім'ї буде формування відносин між дитиною (дітьми) і новою дружиною батька (можливо, з її дітьми) [6].

Особливо гостро стоїть *проблема її функціонування як інституту виховання і соціалізації дітей*. Варто полагати, що складнощі виховання дітей у неповній сім'ї пов'язані, перш за все, зі впливом негативних економічних факторів. Специфічний спосіб життя сім'ї з одним батьком відчутно відбивається на виховальному процесі. Відсутність одного з батьків в сім'ї може з'явитися причиною неповноцінного, невдалого виховання дітей. У материнських неповних родинах хлопчики не бачать прикладу чоловічої поведінки в сім'ї, що

сприяє формуванню в процесі їх соціалізації неадекватним уявленням про рольові функції чоловіка, батька. Поведінка незаміжньої матері в родині багато в чому обумовлено відсутністю другого із батьків. Це впливає і на соціалізацію дівчаток, що виховуються в материнських неповних сім'ях, спотворює їх уявлення про рольові функції жінки, дружини, матері.

Таким чином, для неповних сімей характерні наступні проблеми:

- проблеми економічного характеру (матеріальні труднощі, випробовувані родиною);
- психолого-педагогічні проблеми у внутрішньо особистісній сфері та міжособистісних відносинах членів неповних сімей (перш за все дітей);
- проблема функціонування неповної сім'ї як інституту виховання і соціалізації дітей;
- проблема якості здоров'я дітей з неповних сімей (частіша схильність до гострих і хронічних захворювань).

Отже, неповна сім'я належить до групи ризику, бо характеризується наявністю відхилення від норм, які не дозволяють визначити її як благополучну і знижує адаптивні можливості цієї категорії сімей.

Література

1. *Бреева Е.Б.* Дети в современном обществе. М.: Эдиториал УрСС, 1999.
2. *Райе Ф.* Психология подросткового и юношеского возраста. СПб.: Питер, 2000.
3. *Смирнова Е.О., Собкин В.С., Асадуллина О.Э., Новаковская А.А.* Специфика эмоционально-личностной сферы школьников, живущих в неполной семье // Вопросы психологии. 1999. № 6. С.13-25.
4. *Андреева Т.* Семейная психология. СПб., 2004.
5. *Варга А.Я.* Системная семейная психотерапия. СПб., 2001.
6. *Харламенкова Н.Е.* Роль отца в дифференциации гендерной идентичности.

LAW

Labour law and social security law

Гіденко Євген Сергійович

*Викладач кафедри**тактико-спеціальної підготовки**Дніпропетровського державного**Університету внутрішніх справ***ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ**

У майбутніх правоохоронців, за даними Харченко С. В., присутні деякі проблеми в формулюванні своїх думок у зовнішній промові, а саме, часто курсанти втрачають зв'язок між частинами речення, використовують однотипні слова, слова-паразити, деяких лякала думка про необхідність говорити в громадському місці [2, с. 229]. При підготовки правоохоронців необхідно розвивати у них вільне володіння власними вербальними та невербальними засобами соціальної поведінки. Вимоги до ефективного мовленнєвого впливу, наступні: • стислість, відсутність надмірної переконливості; • уникнення жаргонних, вульгарних висловів, слів паразитів; • логічність і чіткість пояснень та доводів; • чітке вимовляння, відповідність сили голосу ситуації, вміння змінювати темп, робити паузи.

При побудові повідомлень варто користуватись так званим «алгоритмом Цицерона»: «хто – що – чим – навіщо – як – коли». Переконання партнерів по діловому спілкуванню досягається за допомогою аргументації. Найбільш загальні правила аргументації: • оперувати простими, ясними, переконливими термінами; • повідомляти перевірену інформацію; при доведенні негативної інформації, необхідно повідомляти джерело її отримання; • аргументування варто вибирати з урахуванням особливостей співрозмовника; • бути коректною щодо співрозмовника, уникати не ділових висловлювань. Правоохоронці повинні знати про невербальні сигнали, що сприяють контакту, такі: поворот тіла на 45–90 градусів, необхідна дистанція, очі співрозмовників на одному рівні, відкрита та асиметрична поза, вираз обличчя, який природно змінюється. Певну увагу при підготовці поліцейських необхідно приділити

оволодінню прийомам діагностики неправди, на основі спостереження за невербальними реакціями людини. Виділяють низку невербальних реакцій людини, що свідчать про її нещирість: рука прикриває рот, великий палець притиснутий до щоки; дотики до носа; потирання очей, вуха, долонь; легка, поблажлива усмішка, яка супроводжує неправдиве висловлювання; нервозність в поведінці, мимовільна зміна інтонації, темпу і тембру мовлення; поява тремтіння в голосі; паузи при відповідях на питання; дуже швидкі відповіді на питання, тощо; мікронапряг лицьових м'язів, коли в момент неправдивого висловлювання по обличчю як би пробігає тінь; вегетативні реакції. У комунікативному процесі необхідно обов'язково пам'ятати про спілкувальних бар'єрах, тобто про перешкоди на шляху до адекватної передачі інформації між партнерами по спілкуванню [1, с. 155].

Бар'єри обумовлені включеністю комунікації в більш широку систему суспільних відносин: соціальні; політичні; релігійні; національні; професійні; вікові. Вони породжують різну роз'яснення понять, що вживаються у процесі комунікації. Психологічні бар'єри виникають внаслідок: індивідуально-психологічних особливостей людей, що спілкуються; сформованих між людьми певних міжособистісних відносин; мотивації.

Список бібліографічних посилань

1. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І. В. Жданова, П. В. Макаренко, Н. Е. Мілорадова та інші ; за заг. ред. І. В. Жданової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. 516 с.
2. Харченко С. В. До проблеми підвищення ефективності професійної діяльності персоналу ОВС. Право і Безпека. 2004. Т. 3, № 4. С. 229231.

Criminal law and criminology

Варвара Антонюк

*Курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

*Науковий керівник: старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології*

Березняк Василь Сергійович

ПОХОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Історія розвитку людства свідчить, що вживання конкретних заходів щодо боротьби зі злочинністю часто не пов'язане з досить обдуманим підходом до її аналізу. Національна культура, громадський тиск та очікування, адміністративні та політичні процеси, що відбуваються в країні,— аж ніяк не повний перелік змін, які впливають на проведення кампанії боротьби зі злочинністю. Грандіозність масштабів та глобальність поставлених завдань надихають на негайне вирішення проблеми. Навряд чи, однак, потребує доказу і те, що далеко не кожна, а точніше, не одна з глобальних програм профілактики злочинності не може виконати поставлені перед нею завдання.

Циклічні тенденції в динаміці злочинності та віктимності, що спостерігаються в усьому світі, генетичний аналіз структури злочинів і ставлення до злочинної поведінки в різних культурах свідчать про певні зміни у взаємодіях між злочинністю та суспільством (принаймні в умовах розвитку нових незалежних держав), які диктуються як закономірностями та властивостями самої злочинності, так і соціальними протиріччями розвитку суспільства, та й усього світу загалом.

При цьому злочинність сприймається як соціальний інститут, що реалізується в сукупності заборонених кримінальним правом діянь. Інститут, що існує в правовому полі, що визначає сукупність девіацій як з точки зору права, так і культури суспільства загалом (право та антиправо, зловживання правом, аномальна поведінка). Інститут, іманентно властивий будь-якій культурі, що прагне упорядкування поведінки учасників цивілізаційного процесу. Будучи масовою формою реалізації індивідуальної деструктивності, злочинність як інститут регулює та реалізується у визнаних злочинами девіаціях осіб, схильних до таких (належних до злочинної культури), та осіб випадкових[1, с.1050].

Недарма дослідження в галузі кількісної кримінології (П. Ормерод, Волтерра консалтинг) доводять існування розподілу злочинців на дві групи: тих, для кого «що далі в ліс», тим характерніше посилення частоти та небезпеки девіантності (більш ніж 1000 злочинних актів у 11 відсотків Кембриджського та Пітсбурзького лонгітюдних досліджень злочинних кар'єр за минулі 30 років при середній кількості 90), і тих, хто зазвичай девіацій не допускає.

При цьому девіанти та випадкові правопорушники з точки зору культури живуть у різних світах. Звідси, здійснюючи охоронні, запобіжні та виховні функції, сучасне кримінальне право сприяє контролю та обмеження злочинності, сприяє зміцненню системи громадської та особистої безпеки громадян, які допускають у своїй діяльності вчинення незначних девіацій, а також обмежує активність звичних злочинців. Аксиоматично, що лише методами кримінального права, широким застосуванням каральних заходів звичну злочинність приборкати не вдається [2, с. 20—26].

Таке розширювальне тлумачення сфери кримінально-правових відносин, пов'язане з сутністю кари та державного примусу (покарання та інших заходів кримінально-правового впливу), дозволяє говорити про те, що на сьогоднішній день, залежно від ідеологічної наповненості та соціального замовлення, теоретичні моделі сучасної кримінально-правової доктрини може бути як аналітичними, і нормативними.

Так, аналітичний підхід заснований на дослідженні метафізичної індетерміністської природи кримінального права і які стосуються її концептів (вихідних понять). Насамперед, йдеться про природу розуміння злочину та злочинності. Тут немає потреби у створенні вічної позаісторичного визначення концепту - даються описи необхідних і достатніх умов криміналізації діяння в існуючих умовах соціальної практики. Система кримінального права та кримінально-правових заборон аналізується з точки зору її сутнісних характеристик, що виходять із домінуючої парадигми[3, с 22-249].

Список використаної літератури:

1. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації — К.: Юрисконсульт, 2006. — 1050 с
2. Husak D. Philosophy of Criminal Law. — Totowa, N. J.: Rowman & Littlefield. — 1987. — 476 p.
3. Andrew Ashworth. Principles of criminal law. — Oxford univ. press. — 2006. — P. 22—249

Євгеній ГІДЕНКО

*викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

У теперішній час Україна як суверенна демократична держава направляє свою роботу на зведення соціуму, де людські інтереси набирають особливого значення, а їх охорона стає найважливішою.

Одним з органів, робота якого спрямована на охорону життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань, є поліція. У ході реалізації покладених на неї завдань поліція має право використовувати спеціальні засоби у випадках і порядку, передбачених законодавством України. Правове регулювання застосування спеціальних засобів поліцейськими здійснюється шляхом дотримання нормативно-правових актів.

Правові засади застосування спеціальних засобів, які утворилися у сьогоденні, мають значний вплив, по-перше, попереднє законодавство, по-друге, останнім часом особливо вплинуло міжнародне право і, по-третє, ті трансформації, котрі проходять в соціальній, політичній та інших сферах життя країни. У правовому становленні роботи поліції щодо застосування спеціальних засобів особливу функцію виконують норми Конституції України, перш за все, ті, які регулюють принципи діяльності правоохоронних органів (законність, гуманізм, гласність тощо), права та обов'язки громадян (право на життя, на недоторканність особи, власність, оскарження неправомірних дій державних органів і посадових осіб, зобов'язання дотримуватися Конституції та законів України, поважати права й законні інтереси інших осіб тощо) та ін. Головне місце в системі правового становлення застосування спеціальних засобів поліцейськими посідають закони та інші законодавчі акти України. Їх роль у процесі регулювання правової держави має регулярно розширюватися, через це верховенство права є невід'ємною ознакою. Верховенство права виступає, в першу чергу, у безпощадній належності йому всіх інших нормативних актів, через це закони (після Конституції) мають найвищу юридичну силу.

Значущу роль у механізмі законодавчих актів, які регулюють роботу поліції щодо застосування спеціальних засобів, зображує, звісно, Закон України «Про Національну поліцію». Попри те, що цей Закон багато в чому вимагає

покращення, він головним чином досить повно закріпив права поліції по застосуванню фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї. У Законі, зокріпна в статті 43, закріплено, що поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для здійснення законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинправданим або неможливим. Так само у відміченій статті зауважуються категорії громадян, до яких забороняється застосовувати спеціальні засоби, порядок доповіді керівництву у випадках застосування спеціальних засобів, міри застосування спеціальних засобів. Так, поліція під час здійснення повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу як фізичну силу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю. Закон зазначає, що спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, призначених і технічно придатних для охорони людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин. Для здійснення своїх повноважень поліцейські можуть використовувати спеціальні засоби визначені в статті 45 ЗУ «Про Національну поліцію».

Щоб застосування сили було пропорційним, необхідна наявність правової та фактичної причини застосування сили, взятих у їх комплексі.

Значущість додержання правових норм під час застосування спеціальних засобів дасть здатність уникнути неприємних результатів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/573/1/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A2%D0%A1%D0%9F.pdf>
2. ЗУ «Про Національну поліцію»

Гіденко Євген Сергійович

Викладач кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного

Університету внутрішніх справ

ПРОТИДІЯ НАСИЛЛЮ У РОДИНІ

Актуальність проблеми посилюється тим, що насильство та жорстоке поводження з дітьми, на жаль, стали для сучасного українського суспільства звичними явищами. Держава здійснює захист дитини від усіх форм фізичного, сексуального, економічного та психологічного насильства, образи, недбалого та жорстокого поводження з ним, залучення до найгірших форм дитячої праці, у тому числі з боку батьків або осіб заміників, а також вживає необхідних заходів для забезпечення прав дітей, які стали свідками у кримінальному виробництві. Кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність, захист честі та найкраще забезпечення його інтересів [4].

Особливу увагу у вирішенні цього питання слід зосередити на профілактичній та просвітницькій роботі з сім'єю. По-перше, сім'ї необхідно надати психологічну допомогу, виправити відносини між рідними людьми, щоб діти мали можливість жити зі своїми батьками. По-друге, такі обставини потребують втручання соціальних служб та освітніх установ. Фахівці з соціальної роботи, лікарі, педагоги та психологи, працюючи за спеціальними програмами, можуть відновити у дітей та підлітків повагу до себе, як до особистості, підвищити впевненість та захисні якості, стверджуючи, таким чином, право кожної людини, у тому числі дітей та підлітків, на здоров'я та безпеку [3, с. 30].

Діти через свій психологічний, фізичний розвиток не завжди можуть зрозуміти, що стають жертвами протиправних дій. Особливо це стосується немовлят, дошкільнят, дітей молодшого шкільного віку. У такому разі велика увага приділяється діяльності поліцейських у співпраці із загальноосвітніми школами, педіатричними відділеннями медичних установ, громадськістю тощо [2, с. 44]. Сьогодні також існує велика мережа відомств, які займаються вирішенням проблеми насильства (служби сім'ї, материнства та дитинства; заклади охорони здоров'я, освіти; бюро судово-медичної експертизи; правоохоронні органи; прокуратура; суд; релігійні конфесії), кожне з яких має централізоване керівництво. Спільна діяльність усіх відомств має орієнтуватися для досягнення мети поліпшення становища дитини [3].

Усі державні служби повинні донести до свідомості батьків, які здійснюють насильство над дітьми, основні функції сім'ї: забезпечення

фізичного та емоційного розвитку індивіда, формування статевої ідентифікації дитини; розвиток здібностей та потенційних можливостей індивіда; забезпечення дитини почуттям захищеності; формування ціннісних орієнтацій особистості; оволодіння дитиною основними соціальними нормами. Суттєвим зниженням рівня насильства та невиконання батьківських прав також може стати і запровадження різних видів покарання: адміністративний арешт, виправні роботи, адміністративний штраф, примусове проходження корекційної програми соціально-виправного спрямування [1, с. 55].

Підсумовуючи вищевикладене, можна відзначити основні елементи системи захисту дитини від насильства та жорстокого поводження в сім'ї: законодавча база та нормативно-правове забезпечення; служби допомоги, профілактики та реабілітації; програми профілактики та реабілітації. На наш погляд, всі ці елементи мають бути взаємопов'язані та спрямовані на досягнення загальних цілей – запобігання насильству над дітьми, надання допомоги дитині та сім'ї, що опинилися у важкій життєвій ситуації.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка І. О. Система захисту дітей від жорстокого поводження та попередження насильства в сім'ї. Форум права. 2014. № 2. С. 47–57. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_10.pdf (дата звернення: 25.10.2017). 2. Качинська М. О. Жорстоке поводження з дітьми як прояв насильства в сім'ї. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 37. С. 42–47. 3. Лежух І. С. Насильство в сім'ї як соціальнопсихологічний феномен // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 266–269. 4. Ліфашина Д. Є. Дитина як потенційна жертва булінгу та кібербулінгу // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф.

Мельник Андрій Михайлович
*курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Діщенко Дмитро Володимирович
*Старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

РИЗИК В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Життя і здоров'я людини визнається найбільшою цінністю, що охороняється кримінальним законом. Для захисту цих цінностей, впродовж усього існування людства влада створювала відповідні правоохоронні органи, які служили суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод громадян. На даному етапі формування Української держави в системі Національної поліції існують підрозділи кримінальної поліції, які щоденно стикаються із ситуаціями що супроводжуються постійним ризиком. Від вміння самого працівника керувати ризиком, зменшувати його до мінімуму залежить його професійність та здатність не отримати травму чи вижити в цілому.

Під час здійснення оперативно-розшукової діяльності правоохоронними органами слід розуміти, що ця діяльність завжди супроводжується ризиком, адже ніколи не зрозуміло яка ситуація чи обстановка може виникнути в певній ситуації. Професійні та організовані злочинці, які використовують неоднозначні методи для протистояння з правоохоронними органами зазвичай провокують останніх на небезпечні та необдумані дії, тому нам, в свою чергу, слід

обдумувати кожен крок та на будь-яке їхнє злочинне діяння реагувати застосовуючи усі відомі, а також ефективні методи боротьби.

Очевидно, що йти на ризик, це те саме, що й передбачувати майбутні можливі проблеми і свідомо допускати імовірне їх настання, але без такого підходу до розслідування кримінального правопорушення, усі б негласні чи гласні слідчо-розшукові заходи були б неефективними. Наприклад підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність мають таке право, як здійснення контрольної закупки, що визначено в п. 2, ст. 8 закону України “Про оперативно-розшукову діяльність”[1]. В таких ситуаціях оперуповноважений може напряду стикнутися із правопорушником та лише розраховувати на власні сили. Безумовно, в такій ситуації немає права на помилку, тому часто в поліцейських немає мотивації здійснювати свої службові обов’язки, адже на практиці при будь-яких проблемах потрібно “відписуватись”[2, с. 181]. На нашу думку, потрібно лібералізувати законодавство, бо в таких умовах все більше і більше працівників відмовляються працювати в таких умовах.

Одним з найнебезпечніших ризиків є витік інформації стосовно конкретної справи, або особи оперуповноваженого, адже це може завадити виконати певну оперативну-розшукову дію. В найгірших ситуаціях існує імовірність загибелі поліцейського. Передумовою такого витоку можуть бути, як і особисті інтереси осіб, так і випадкові ситуації, що спричинили дані наслідки. Нажаль навіть колеги, задля самоутвердження або отримання неправомірної вигоди здатні вчиняти такі неетичні та непрофесійні вчинки. Можливо причина в тому, що матеріальне та фінансове забезпечення працівників підрозділу кримінальної поліції не надто велике, та не відповідає тому рівню небезпеки з якою вони стикаються кожного дня та вимагає бажати більшого.

Відповідно до п. 13, ст. 8 Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність можуть мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників[1]. Це дає їм певну свободу, що позитивно впливає на збирання, перевірку та розповсюдження інформації, що може бути корисною в ході розслідування кримінальних правопорушень. Але через людський фактор, ми не завжди впевнені у правдивості та доброчесності інших людей, які через певну індивідуальну вигоду можуть зловживати довірою поліцейського. Такими негласними та позаштатними працівниками можуть бути: пенсіонерки,

працівники магазинів чи кіосків, тимчасово непрацюючі особи, бездомні. Під час отримання інформації існує ризик бути впізнаним, що унеможлиблює подальші дії оперуповноваженого.

На сьогоднішній день, діє закон України “Про запобігання корупції”, що позитивно регулює діяльність державних органів та посадових осіб, які наділені державною владними повноваженнями. На жаль не в усіх випадках, закон працює на благо держслужбовців, через можливість бути підставленим товаришами чи колегами. Зазвичай це виникає через конкуренцію в колективі, або інші особисті інтереси, що безсумнівно шкодять професійній діяльності.

Підсумовуючи вище сказане, можна сказати, що на даний момент в діяльності працівників кримінальної поліції існує велика кількість проблем та ризиків з якими стикаються поліцейські, але це є необхідні ризики, без яких виконання службових повноважень є неможливим. Людство ще не один рік буде стикатись з цим, адже з розвитком правоохоронних методів та технологій забезпечення законності, пропорційно розвиваються методи правопорушників, які намагаються їх обійти.

Використана література:

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text/>. (дата звернення 17.11.2021).
2. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: Підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.

PUBLIC ADMINISTRATION

Modern control technology

**Волошина О.О., к.е.н., доцент,
Квас О.В., Квас О.Е., Світленко Г.В., магістранти ПУА-20-1зм,
*Донбаська державна машинобудівна академія***

ЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Сьогодні в Україні створені і функціонують більше сотні недержавних пенсійних фондів, наявна вся необхідна інфраструктура для їх успішної діяльності, але немає найголовнішого – широкого охоплення юридичних та фізичних осіб системою недержавного пенсійного забезпечення. Серед причин такого стану справ називаються: незначні фінансові можливості підприємств і фізичних осіб, певна недовіра населення до нової форми пенсійного забезпечення і традиційна впевненість серед широкого загалу, що пенсії, як і раніше, має платити держава, але основне, на нашу думку, - низький рівень поінформованості населення, працівників і роботодавців про систему недержавного пенсійного забезпечення, її суть, а також відсутність послідовної державної інформаційної політики щодо діяльності недержавних пенсійних фондів. Для нашої держави впровадження недержавного пенсійного забезпечення є справою об'єктивною, а тому дослідження його складових є необхідним не лише з точки зору задоволення приватного наукового інтересу окремого фахівця, а й для надання науково обґрунтованих рекомендацій щодо відповідного законодавства.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ) є новими фінансовими інституціями для переважної більшості населення. Проте, в світі вони є одними з найбільш популярних засобів здійснення заощаджень, в тому числі на старість, на протипагу банківським депозитам та іноземній валюті. Недержавні пенсійні фонди (НПФ) є елементом третього рівня нової пенсійної системи, що

створюється в Україні. Такі інституції надаватимуть послуги з недержавного пенсійного забезпечення, головною метою якого є забезпечення одержання людьми додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Недержавні пенсійні фонди є фінансовими інститутами соціального захисту населення. Жодна державна солідарна пенсійна система не спроможна забезпечити високий рівень пенсій при низьких розмірах обов'язкових пенсійних відрахувань у несприятливих демографічних умовах. НПФ в Україні розпочали свою діяльність з 2004 році. Сьогодні недержавні пенсійні фонди створили професійне об'єднання – Всеукраїнська асоціація НПФ, яке розпочало свою роботу 3 лютого 2020 року. Головна мета об'єднання недержавних пенсійних фондів України та представників системи недержавного пенсійного забезпечення полягає у формуванні якісного та надійного ринку НПФ з акцентом на захисті прав та інтересів вкладників та підвищенні рівня економічного добробуту та соціальної захищеності пенсіонерів. До складу Асоціації увійшли фонди, що разом обслуговують більш ніж 50% від загальної кількості вкладників всього українського ринку недержавного пенсійного забезпечення. У Державному реєстрі фінансових установ станом на 3.01.2020 міститься інформація про 64 недержавні пенсійні фонди, зареєстровані у 9 регіонах України [1]

Всього загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів станом на 31.03.2020 року 3106,5 млн гривень. Учасниками НПФ є більше ніж 878,3 тис. осіб. Недержавні пенсійні фонди активно виконують своє головне призначення та виплачують пенсії учасникам. Так, станом на 31.03.2020 року НПФ виплатили більше ніж 986,7 млн гривень пенсій.

За рахунок коштів НПФ здійснюються такі види пенсійних виплат:

– довічна пенсія (довічний ануїтет) – пенсійні виплати, які здійснюються страховою організацією на підставі договору страхування

довічної пенсії протягом життя фізичної особи періодично після досягнення нею пенсійного віку відповідно до законодавства про страхування;

- одноразова пенсійна виплата – пенсійна виплата, що здійснюється одноразово на вимогу учасника фонду у випадку:
- пенсія у разі медично підтвердженого критичного стану здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) або настання інвалідності учасника фонду;
- пенсія у разі недостатності суми пенсійних накопичень учасника на дату настання пенсійного віку для виплати пенсії на визначений строк;
- пенсія у разі виїзду учасника на постійне проживання за кордон.
- пенсія на визначений строк – пенсійні виплати, що здійснюються за бажанням або на вимогу учасника фонду періодично протягом визначеного строку, але не менше 10 років від початку здійснення першої виплати.

Слід зазначити, що найбільш відомі і великі за розміром активів недержавні пенсійні фонди організовано при крупних комерційних банках України. Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Більша частина регіонів, де вони успішно функціонують являються промислово розвинутими регіонами, оскільки про особисте пенсійне забезпечення старості думає, як правило не населення України, а роботодавці. Приватні пенсійні фонди організовано там, де є попит на дану послугу, там де працюють великі промислові підприємства, або розвинута інфраструктура послуг фінансового сектору. Так, найбільша кількість установ -47 зареєстровано у місті Київ, що складає 73,4% у загальній кількості НПФ України. На другому місці в рейтингу Донецька область з 4 недержавними пенсійними фондами і 6,2% у загальній кількості.

Практично всі економічно розвинути країни перейшли на трирівневу систему пенсійного забезпечення. Недержавна пенсійна система відіграє надзвичайно важливу роль у пенсійному забезпеченні населення. Вона є єдиним надійним засобом забезпечення гідного рівня життя населення після виходу на пенсію.

Література

1 Державний реєстр фінансових установ. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. Веб-сайт: Портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/dataset/nfp-drfu> (дата звернення 08.11.2021)

CONTENTS

ECONOMIC SCIENCE

The economy of the enterprise

Нейко М., Natorina A. PROMOTION OF GOODS AND SERVICES IN SOCIAL MEDIA 3

Ваврик Д.О., Наторіна А.О., СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БІЗНЕСУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ 6

Foreign economic activity

Залесский Б. Л. И СВОБОДНАЯ ТОРГОВЛЯ УСЛУГАМИ, И ИННОВАЦИОННОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО 9

Залесский Б. Л. ВСТРЕЧА ГОРОДОВ-ПОБРАТИМОВ КАК ИНСТРУМЕНТ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ СОТРУДНИЧЕСТВА 13

Financial relations

Круш В.В. РОЛЬ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 17

Гаврилко Т.О., Кавуньов О.О. КРИПТОВАЛЮТИ: СТАТУС У СВІТІ ТА УКРАЇНІ 20

Human resources management

Бившева Л.О., Кондратенко О.О., Квас О.Е., Світленко Г.В. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО УСПІХУ 24

Marketing and management

Plekh O., Natorina A TARGETED ADVERTISING FOR BUSINESS PROMOTION ON FACEBOOK AND INSTAGRAM 27

Андрєєва АВ_Яременко СС ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 30

Accounting and auditing

Абесінова О.К., Кобилинська Т.В. ОБЛІК ЗАПАСІВ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ 34

Economy of industry

Шубна О.В., Крайня О.П., Риндін Г.Г., Мовсієян А.Г. НОВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІЗУ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 38

PHYSICAL CULTURE AND SPORT

Physical culture and sport: problems, researches, offers

Діщенко Д.В. ОПТИМАЛЬНИЙ РЕЖИМ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ВІДМОВА ВІД ШКІДЛИВИХ ЗВИЧОК - ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ Ошибка!	
Закладка не определена.	
Здоровець Т.І., Діщенко Д.В. СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИЙ ТА ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИЙ СПОРТ.....	41
Здоровець Т.І., Діщенко Д.В. ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	43
Діщенко Д. В. СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	45
Діщенко Д.В. ВИКОРИСТАННЯ СИЛИ ПРУЖНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ М.....	49
Вознюк К.Г. ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ	51
Пожидаєв М.Ю. ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ПРИ ЗАХВОРЮВАННІ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ.....	53
The development of physical culture and sports in modern conditions.	
Діщенко Д. В. ДЗЮДО — ІДЕОЛОГІЯ ЯПОНСЬКОГО БОЙОВОГО МИСТЕЦТВА ..	55

PHILOLOGICAL SCIENCES

Actual problems of the translation

Нікітіна А. А, Стеценко В. В., Тупиця О. Ю. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ	57
---	----

PUBLIC ADMINISTRATION

Modern control technology

Волошина О.О., Квас О.В., Квас О.Е., Світленко Г.В. НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	62
--	----

PEDAGOGICAL SCIENCES

Problems of training of specialists

Vasilyuk O.M. FEATURES TEACHING THE FOREIGN LANGUAGE IN THE TERMS OF THE ENVIRONMENTAL EDUCATION	65
--	----

Vasilyuk O.M. TEACHING THE FOREIGN LANGUAGE IN THE TERMS OF THE DISTANCE LEARNING 70

Бобрицька В.І, Коба І.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ 75

Social pedagogy

Мальцева О.В., Фрідман І.Є КАТЕГОРІЯ ГЕНДЕР ТА ЇЇ ЗМІСТ У ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 79

Мальцева О.В., Логвінов Є.Д. ПОНЯТТЯ НЕПОВНА СІМ..... 88

LAW

Labour law and social security law

Гіденко Є.С. ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ..... 95

Criminal law and criminology

Антонюк В.Є. Березняк В.С. ПОХОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА..... 97

Євгеній ГІДЕНКО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ 99

Гіденко Є.С. ПРОТИДІЯ НАСИЛЛЮ У РОДИНІ..... 101

Мельник А. М., Діщенко Д. В. РИЗИК В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ..... 103

PUBLIC ADMINISTRATION

Modern control technology

Волошина О.О., Квас О.В., Квас О.Е., Світленко Г.В. НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ..... 106

CONTENTS..... 110

290964	*290978*	*291061*	*290928*
291022	*290977*	*291071*	*291030*
290924	*290954*	*291044*	*290923*
291006	*291005*	*290905*	*290992*
290860	*291008*	*290732*	*291031*
290975	*291032*	*290733*	*291049*
290881	*291057*	*291045*	*290905*
290973	*291058*	*290927*	